ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ — ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗ: 29 ΙΟΥΝΙΟΥ 1891 — ΕΤΟΣ Η'.—ΑΡΙΘ. 26

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 59
Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται λεπτῶν 20

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΝΒΕΡΓΗΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ
Ἐσωτερικοῦ δρ. 10.—Ἐξωτερικοῦ φρ. χρ. 12.—Ρωσ. ρούβ. 5

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σιδηροδρομικαὶ σημειώσεις: Ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Τριπολιν καὶ Ἀθήνας ἐντὸς 34 ὡρῶν, ὑπὸ Ἔμδ.
Διώξικπος ὁ Ὀλυμπιονίκης. Ἱστορικὴ μελέτη, ὑπὸ Κ. Γ. Ζησίου.
Δημήτριος καὶ Ἄννα, διήγημα, ὑπὸ Δέπ. (Συνέχεια).
Οἱ Βλάχοι τῆς Ἰνδοῦ: Μαλακάσι, ὑπὸ Κ. Δ. Κρυστάλλη. (Συνέχεια).
Τὰ σκοῦδα τοῦ Ροῦδενς, ἐπεισόδιον, ὑπὸ C. Dihuet.
Ἐκείνη (ἥτις πρέπει νὰ ὑπακούηται), μυθιστορία RIDER HAGGARD. Μετάφρ. Α. Ἀμπάτη.
Εἰδήσεις τῆς Ἑβδομάδος. Ἐγχώρια—Ἐξωτερικά. Ἀρχαιολογία—Φιλολογία.—Καλλιτεχνία.
Ἐφημερίδες, ἀνέκδοτα, περίεργα, ποικίλα.
Ἑδαίτερα γράμματα.
Νέα βιβλία.

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΑΠ' ΑΘΗΝΩΝ ΕΙΣ ΤΡΙΠΟΛΙΝ ΚΑΙ ΑΘΗΝΑΣ ΕΝΤΟΣ 34 ΩΡΩΝ

Σταθμὸς Ἀθηνῶν (Κυριακή) 3.45 μ. μ.

Μετὰ μικρὸν ἀναχωροῦμεν. Σπεύδομεν νὰ ἐγκαινιάσωμεν εὐτυχὲς διὰ τὴν πατρίδα ἡμῶν ἔργον· ὁ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Τρίπολιν σιδηρόδρομος δὲν εἶνε λοιπὸν ὄνειρον. Ταχεῖα ἡ ἁμαξοστοιχία θὰ μᾶς φέρῃ εἰς τὰ δύσβατα ὄρη τῆς Πελοποννήσου βραχύνουσα τὸ μέγα διάστημα, ὅπερ μᾶς χωρίζει ἐκ τῆς καρδίας της. Ἑκατοστὺς περίπου θέσει ἐκλεκτῶν, οἱ κατέχοντες τοὐτέστι τὰς ἐπισημοτέρας θέσεις, κληθέντες συνωστίζονται περὶ τὰς ἁμάξας τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς-Πελοποννήσου, ὅστις θὰ μᾶς φέρῃ μέχρι Μύλων, ὁπόθεν ἄρχεται ἡ νέα γραμμή. Ἀδύνατον νὰ φαντασθῇ τις θερμοτέραν ὑποδοχὴν τῆς παρεχομένης ἡμῖν ὑπὸ τῶν ἐν λόγῳ ἁμαξῶν. Ἀπὸ τῆς πρωΐας πυρακτούμεναι ἐν τῷ ἡλίῳ φλέγονται κυριολεκτικῶς . . . ἐξ ἐνθουσιασμοῦ.

Σταθμὸς Μεγάρων 5 μ. μ.

Ὅπως ἐν Ἐλευσῖνι οὕτω καὶ ἐνταῦθα ὡς πόμα φιάλης καμπανίτου ἐκσφενδονιζόμεθα ἅπαντες ἐκ τῶν βαγονίων ζητοῦντες καὶ ὑπὸ τὸν ἥλιον ἔστω ἀπαλλαγὴν ἐκ τῆς φλογερᾶς σκιᾶς των. Τὰ πρόσωπά μας στίλβουσιν ἐκ τοῦ ἱδρῶτος καὶ ἀτενίζουσι χαρμοσύνως πρὸς τὸν φιλόξενον σταθμόν, ὅστις θὰ μᾶς δροσίσῃ δι' ἀναψυκτικοῦ τινος. Εὐτυχῶς δὲν ἰσχύει πλέον τὸ κατὰ Μεγαρέων ψήφισμα, δι' οὗ οἱ πάλαι Ἀθηναῖοι ἀπηγόρευον πᾶσαν πρὸς αὐτοὺς σχέσιν καὶ ἐπικοινωνίαν, ἄλλως.... θὰ κατεδικαζόμεθα πάντες δι' ἓν ποτήριον ὕδατος. Ὁ συριγμὸς τῆς ἀτμαμάξης μᾶς ἐπαναφέρει ταχέως εἰς τὰς θέσεις μας ὡς ἰχθὺς ἐκφυγόντας τοῦ τηγανίου. Ἂν αἱ παρομοιώσεις μου φανῶσιν εἴς τινα πολὺ γαστριμαργικαί, μαθέτω οὗτος ὅτι... πεινῶμεν !!

Σταθμὸς Κορίνθου 7 μ. μ.

Σκέψεις τινὲς φιλοσοφικαὶ ἃς μοὶ ἐνέπνευσαν τὰ ἔργα τῆς τομῆς τοῦ Ἰσθμοῦ, βασιζόμεναι ἐπὶ τῆς αὐθαδείας, ἣν ἐπιδεικνύει ὁ ἄνθρωπος ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ ἐπιδιορθῶν τὴν γῆν, ἣν ἐκεῖνος ἐποίησε καὶ διαστρέφων τὸ σχέδιόν της κατὰ τὰς ὀρέξεις του, — σκέψεις τοιαῦται μὲ ἔκαμαν, φαίνεται, νὰ μὴ κατέλθω μετὰ τῶν πρώτων ἐκ τῆς ἁμαξοστοιχίας. Μετὰ ἔνλεπτὸν τὸ ἑστιατόριον τοῦ σταθμοῦ ἦτο πλῆρες καὶ τὸ μαγειρεῖόν του κενόν. Οἱ ἡμίσεις τοὐλάχιστον ἐρρίπτομεν ζηλότυπα βλέμματα ἐπὶ τῶν ἑτέρων ἡμίσεων, οἵτινες εἶχον τὴν κακεντρέχειαν νὰ τρώγωσιν.

Μόλις κατώρθωσα τέλος νὰ λάβω τυρὸν καὶ βερύκοκα, μυριάκις ὅμως προτιμώτερα βυρσοδεψικοῦ τινος ψητοῦ, ὅπερ ἔλαβον ἄλλοι, καὶ νὰ ἡμερώσω τὴν πεῖνάν μου, μεθ' ἧς καὶ διατελῶ ψιθυρίζων:

οὐ παντὸς τρώγειν εἰς Κόρινθον.

Ἀλλὰ.... τὰ καλὰ κόποις κτῶνται.

Σταθμὸς Ναυπλίου (Δευτέρα) 6 μ. μ.

Τὴν στιγμὴν ταύτην ἐκκινοῦμεν διὰ Μύλους. Μετὰ τοὺς κόπους καὶ τὰς ταλαιπωρίας τῆς χθὲς διήλθομεν τοὐλάχιστον ὡραίαν νύκτα: Ἀκούσατε. Ἐφθάσαμεν εἰς τὴν ἀρχαίαν μας πρωτεύουσαν τὴν 10 $^1/_2$ καὶ ἐσπεύσαμεν εἰς εὕρεσιν ξενοδοχείου. Ἅπαντα ἦσαν κατειλημμένα. Προέτεινα τῷ φίλῳ συνοδοιπόρῳ μου ἢ μᾶλλον συναθλητῇ μου νὰ ἐπανέλθωμεν, ἀφοῦ δειπνήσωμεν, εἰς τὸν σιδηρόδρομον καὶ νὰ ζητήσωμεν ἄσυλον εἰς τὰς ἁμάξας, ὅπως θὰ ἔπραττον καὶ ἄλλοι. Ἠρνήθη ἀντιπροτείνων φιλικήν του οἰκίαν, ἐν ᾗ εὐχαρίστως θὰ μᾶς ἐφιλοξένουν.

Ἀληθῶς μᾶς ὑπεδέχθησαν φιλοφρονέστατα καὶ μᾶς ἡτοίμασαν παλλεύκους δροσερωτάτας κλίνας. Μετὰ δύο λεπτά, καταβεβλημένοι ὡς εἴμεθα, κατελήφθημεν ὑπὸ γλυκυτάτου ὕπνου. Ἀλλὰ μετὰ πέντε; — Ἐπίθεσις κατὰ δημοσιογράφων! κραυγάζει ὁ φίλος μου. Ἀνοίγω ἐν τῷ σκότει τοὺς ὠσεὶ διὰ μέλιτος κεκολλημένους ὀφθαλμούς μου, ἐκτείνω τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν σινδόνων, καὶ τί νὰ αἰσθανθῶ; Τάγματα μικρῶν χελωνῶν μὲ περιεκύκλουν. Τὰς ἔψαυον καὶ ἠσθανόμην τὴν μικρὰν κεφαλήν των ἐξερχομένην καὶ κλαυσαυχενιζομένην ἐπὶ τῶν ὀστράκων των. Ὄνειρον θὰ ἦτο· ὁ φίλος μου ὅμως ἀνῆψε κηρίον. Ὄνειρον δὲν ἦτο οὐδὲ χελῶναι. Ἦσαν ...κορέοι! Γίγαντες, Τιτάνες, κορέοι δάκνοντες ὡς μανιακοί, Κορέοι, μνησικακοῦντες βεβαίως ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Ὄθωνος καὶ ἐκδικούμενοι καθ' ἡμῶν τῶν Ἀθηναίων ὅτι τοῖς ἡρπάσαμεν τὴν πρωτεύουσαν! Κορέοι δυνάμενοι νὰ σύρωσι τὴν ἅμαξαν κυρίας τινὸς τοῦ διπλωματικοῦ κλάδου, νὰ πορθήσωσι τεῖχος, νὰ ἀντιταχθῶσι καθ' ὅλης τῆς φρουρᾶς, νὰ μὴ φοβηθῶσιν οὐδὲ τὸν δήμιον τοῦ Μπούρτζι, νὰ φάγωσι τέλος εἰς ὀλίγα λεπτὰ δύο πτωχοὺς δημοσιογράφους ἄν... ἐν ὀλίγαις στιγμαῖς δὲν ἐτρέποντο οὗτοι εἰς ἄνανδρον φυγήν...

Καὶ ὁ φίλος μου, ὁ ἀκούσιος συνεργός των, μὴ γνωρίζων πῶς ἄλλως νὰ ἐξεδήλωνε τὴν δικαίαν ἀγανάκτησίν του ἐψιθύριζε:

— Αὐτοὶ εἶνε... Coreos de Espana!! νὰ τοὺς ἔβαζαν τοὐλάχιστον μουζελιέραις...

Ἡ νὺξ ἦτο δροσερωτάτη. Ὀλίγαι ὧραι ἔμενον ἀκόμη μέχρι τῆς αὐγῆς. Θὰ τὰς διηρχόμεθα εὐαρέστως θωπευόμενοι ὑπὸ τῆς γλυκείας τοῦ Ἀργολικοῦ αὔρας, ὅτε εἴδησις φοβερὰ μᾶς ἔπληξεν ἐξαίφνης μὲ δύναμιν... ἑκατὸ τοὐλάχιστον κορέων.

«Ἡ γραμμή, ἧς μετὰ μικρὸν θὰ ἐτελοῦμεν τὰ ἐγκαίνια, ἔπαθε καθίζησιν!» Αἱ θωπεῖαι τῆς αὔρας μετεβλήθησαν εἰς μαστιγώσεις μεσημβρινῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων. Ἡ δρόσος εἰς θωπείας συναπισμῶν....

Τὰ καλὰ κόπους κτῶνται!

Σταθμὸς Μύλων 7 μ. μ.

Τὸ ἀπὸ Ναύπλιον εἰς Μύλους διάστημα διήλθομεν ἐντὸς κιβωτίων ξυλίνων φερόντων τὸ εὔφημον ὄνομα *τρίται θέσεις* τοῦ Σ Μ Κ ἤγουν τοῦ *Σιδηροδρόμου Μύλων-Καλαμῶν*, δι' ἔλλειψιν πρώτων. Εὐτυχῶς οἱ δημοσιογράφοι παρεκλήθησαν νὰ μείνωσιν ἐν Μύλοις εἰς τὸν ἁγιασμὸν καὶ οὕτω ἐγκατελείπομεν τοὺς λοιποὺς συνταξειδιῶτας εἰς τὴν τύχην των... νὰ μὴν εἶνε δημοσιογράφοι! Τοὺς ἀπεχαιρετήσαμεν ἀναχωρήσαντας πρὸ μιᾶς ὥρας καὶ τοῖς ηὐχήθημεν καλὴν ἐντάμωσιν καὶ διότι ἦσαν ἡ πρωτοπορεία ἡμῶν καὶ πολλοὶ διότι ἐφοβοῦντο μὴ ἀντὶ νὰ γευματίσωσιν ἐν Τριπόλει τὴν μεσημβρίαν, δειπνήσωσι τὴν ἑσπέραν παρὰ Πλούτωνι.

Ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ μεταξὺ συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν βασιλοπαίδων Νικολάου καὶ Ἀνδρέου καὶ ὑπὸ τοῦ κ. πρωθυπουργοῦ ἐξέρχεται τῆς *Σφακτηρίας*, ἥτις ἐκόμισεν αὐτοὺς ἐκ Πειραιῶς. Ὁ νέος σταθμός, ἡ πρώτη ἀφετηρία τῆς γραμμῆς, ἥτις θὰ διασχίσῃ ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τὴν Πελοπόννησον, νεόκτιστος, λευκός, σημαιοστόλιστος, μὲ μυρσίνας καὶ ροδοδάφνας ἐστολισμένος, ἐγείρει ἐν ἡμῖν τὸν πρῶτον τῆς σιγκινήσεως παλμόν. Εἶνε τὸ πρῶτον δεῖγμα τοῦ πολιτισμοῦ, προβάλλοντος τολμηρῶς καὶ λακτίσαντος ἤδη καὶ κατακρημνίσαντος ὄπισθέν του τὰ ρυπαρὰ χάνια, τῶν ρυπαροτέρων ταχυδρομικῶν ἁμαξῶν, ἃς ἔτρεψεν ἤδη εἰς φυγὴν διὰ συριγμῶν ἡ ἕτοιμος νὰ ἐκκινήσῃ ἀτμάμαξα. Ἡ μία ὥρα, ἣν διήλθομεν ἐνταῦθα, θὰ ἦτο εὐαρεστωτέρα ἂν τὸ παρὰ τὸν σταθμὸν καφενεῖον εἶχε... καφέν, ἡ σκιὰς τοῦ σταθμοῦ πλατυτέρα, ὅπως φέρῃ ἐπαξίως τὸ ὄνομά της, ὁ ἁγιασμὸς βραχύτερος καὶ ἡ εὐχή, ἣν μετ' αὐτὸν ἀπήγγειλεν ὁ ἅγιος Ἀργολίδος

εὐρωστοτέρα ὑπὸ φιλολογικὴν ἔποψιν.....
Ἀλλὰ εἴπομεν: Τὰ καλὰ κόποις κτῶνται.

Σταθμὸς Ἀνδρίτσας 9.45' π. μ.

Διηνύσαμεν 15 χιλιόμετρα ἀφ' ὅτου ἐγκατελείψαμεν τοὺς Μύλους, τὸ ἐπίνειον τοῦτο τῆς Ἀρκαδίας. Ἐταράξαμεν βεβαίως τὴν σκιὰν τῆς Λερναίας Ὕδρας διελθόντες ἐν συριγμοῖς ἄνωθεν τῆς λίμνης της, ἣν ζευγνύει 25 μέτρων σιδηρὰ γέφυρα. Ἐστράφημεν νοτιοδυτικῶς πρὸς τὴν Κυνουρίαν καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀνερχόμενοι εἰσήλθομεν οὕτως εἰς τὸν δῆμον τῶν Ὑσιῶν. Ὑπὸ ἔποψιν ἔργων τὸ τμῆμα τοῦτο δὲν ἀπήτησε πολλοὺς κόπους καὶ ἔξοδα. 5—6 σιδηραὶ γέφυραι, ὧν αἱ δύο 30 μέτρων μήκους καὶ 10 θολωταὶ συνδέουσι μικρὰ χάσματα ἢ ξηροπόταμα. Τὰ ἀνελισσόμενα ὅμως τοπεῖα εἶνε γραφικὰ καὶ ἡ βλάστησις πολλαχοῦ πλουσία. Εἴμεθα δὲ πλήρεις ἐνθουσιασμοῦ, διότι διερχόμεθα ἀγνώστους οἱ πλεῖστοι τόπους, καὶ διότι εἰσχωροῦμεν μικρὸν κατὰ μικρὸν εἰς τὴν προσφιλῆ Πελοπόννησον.

Σταθμὸς Ἀχλαδοκάμπου 10 π. μ.

Ἀσθμαίνουσα ἡ ἁμαξοστοιχία ἀνῆλθε κλιτὺν τοῦ Παρθενίου καὶ ἐστάθμευσεν ἐνταῦθα. Εὑρισκόμεθα ἐπὶ τοῦ 21ου χιλιομέτρου. Τὸν σταθμὸν περικυκλοῦσιν οἱ χωρικοὶ ἐπιδεικνύοντες χαράν τινα, ἣν μάτην προσπαθοῦσι ν' ἀποδείξωσιν ὅτι αἰσθάνονται. Πρᾶγμα παράδοξον! Ἐνῷ ἀνεμένομεν ἐκρήξεις ἐνθουσιασμοῦ, παραφροσύνην χαρᾶς, εὑρίσκομεν τυπικάς τινας ζητωκραυγὰς καὶ τίποτε ἄλλο. Ὅπως ἀνεμένομεν καὶ ἀχλαδιά τινα, ἀλλὰ δὲν παράγει οὐδὲ τοιαῦτα ὁ τόπος εἰς τὸ πεῖσμα τοῦ ὀνόματός του. Ὁ δρόμος ἡμῶν ἦτο ξηρότερος ἤδη, ἡ Χλωρὶς ἐφάνη φειδωλοτέρα εἰς τὰ δῶρά της· ὀλίγα ἦσαν τὰ χλοερὰ πεδία, ἅτινα ἀστραπιαίως ἐχάνοντο ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν μας. Τὰ ἔργα τῆς γραμμῆς ἦσαν ὅμως σπουδαιότερα. Δύο σιδηραὶ γέφυραι 60 μέτρων περίπου, ὧν ἡ πρώτη ἐπὶ τοῦ Σαρανταποτάμου, τρεῖς ἕτεραι μικρότεραι καὶ 5—6 θολωταὶ ἰδίᾳ δὲ ἡ ἔναρξις μακροτάτης καμπύλης πρὸς ἄνοδον εἰς τὴν κορυφὴν σχεδὸν τοῦ Παρθενίου, κινοῦσι ἐπὶ μᾶλλον τὸ ἐνδιαφέρον καὶ αὐξάνουσι τὴν χαρὰν ἡμῶν ἐπὶ τῇ ἀποκτήσει ἔργου τόσας παρέχοντος ἐλπίδας ἐκπολιτισμοῦ καὶ εὐημερίας τῶν κατοίκων.

Σταθμὸς Μάσκλαινας 11 π. μ.

Εὑρισκόμεθα πλησιέστατα τοῦ Ἀχλαδοκάμπου καὶ ὅμως διήλθομεν μίαν ὥραν καὶ 15 χιλιόμετρα ἵνα φθάσωμεν ἐκεῖθεν βαίνοντες ἐπὶ μακροτάτης ἀνηφορικῆς καμπύλης, ἣν ἐπέβαλλεν ἡ ἄνοδος εἰς ὕψος ἴσον μὲ τὸν πύργον τοῦ Ἐφφέλ. Τὸ ἓν τρίτον σχεδὸν τῆς ὅλης γραμμῆς ἀπερρόφησεν ὁ ἀνώγυρος οὗτος. Ἡ διάτρησις τοῦ Παρθενίου θὰ ἔσωζεν ἡμᾶς ἀπὸ πολλοὺς κόπους, ἀλλὰ εἴτε οἱ ἐργολάβοι δὲν ἦσαν ἱκανοὶ εἴτε τὸ Παρθένιον ἔπρεπε νὰ φυλάξῃ τὸ ὄνομά του. Εὑρισκόμεθα ἤδη ἐπὶ τοῦ 36 χιλιομέτρου. Ἀπὸ τοῦ Ἀχλαδοκάμπου ἐβλέπομεν μετ' ἐκπλήξεως τὰ τεχνικὰ ἔργα τοῦ τμήματος τούτου, ἀλλ' ὅτε διηρχόμεθα ἡ ἔκπληξις ἡμῶν μετεβλήθη εἰς θαυμασμόν. Τρεῖς γέφυραι τεράστιαι, ἡ τοῦ Παρθενίου ἡ τῆς Μάσκλαινας, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἡ τῆς *Κάτω βρύσης* εἶνε τόσον μακρά, ὥστε ἡ ἁμαξοστοιχία ὅλη ἐφαίνετο ἐπ' αὐτῆς ὡς νήπιον ἐπὶ ἐλέφαντος.

Τὰ ἔργα ἐν γένει προκαλοῦσιν ἐνταῦθα ἐπιφωνήματα ἀλλεπάλληλα. Ὁ Βασιλεὺς ἠκούσθη πολλάκις ἐπευφημῶν. Ρίπτομεν φοβισμένα βλέμματα εἰς τὸ ἀχανές, ὅπερ ἀνοίγεται πρὸ ἡμῶν ὅτε διερχόμεθα τὰς μεγάλας γεφύρας, θαυμάζομεν δὲ καὶ στρατιώτην, ὅστις τυχὼν ἐν τῷ μέσῳ τῆς μεγαλητέρας, ἵσταται παρουσιάζων ὅπλον μόλις ἀκουμβῶν κατὰ τὴν ὀσφῦν ἐπὶ ἐγκαρσίου ράβδου σιδηρᾶς καὶ πατῶν ἐπὶ ἄλλης πλατυτέρας ἐνῷ κάτωθεν μὲν χαίνει φάραγξ 72 μέτρων, ἔμπροσθεν δὲ καὶ εἰς ἀπόστασιν μιᾶς σπιθαμῆς, διέρχεται σπεύδουσα ἡ ἁμαξοστοιχία. Πάντες συμφωνοῦμεν ὅτι οὐδὲ διδεμένοι θὰ ἠδυνάμεθα νὰ τὸν μιμηθῶμεν. Ἐκτὸς 10 θολωτῶν λιθίνων γεφυρῶν, διήλθομεν ἐν ὅλῳ 5 σιδηρᾶς, ὧν ἡ μὲν τῆς Κάτω Βρύσης ἔχει μῆκος 250 μέτρων, δύο ἕτεραι 125 περίπου καὶ ἄλλαι μικρότεραι. Ἔπειτα διέβημεν τὰ σύνορα τῆς Κυνουρίας ἵνα σταθμεύσωμεν εἰς τὴν Μάσκλαιναν τῆς Τανίας, ὅπου μάτην ζητοῦμεν ἐν ποτήριον ὕδατος καὶ μάτην προσπαθοῦμεν νὰ κορέσωμεν τὴν δίψαν μας μὲ ζητωκραυγάς.

Σταθμὸς Βέρτσοβας 11. 30'

Τώρα ἀνεχωρήσαμεν ἐκ Βέρτσοβας, τοῦ δήμου Κορυθίου τῆς Μαντινείας, εὑρισκομένης ἐπὶ τοῦ 45 χιλιομέτρου τοῦ δρόμου μας. Ἵνα φθάσωμεν εἰς αὐτὴν διήλθομεν ἱκανὰς πάλιν γεφύρας, ὧν τινες λίαν σεβασταὶ τὸ μέγεθος. Ἀλλὰ τὸ ἐπισημότερον ἦτο σήραγξ 120 περίπου μέτρων σκοτεινοτάτη, ἀλλὰ καὶ δροσερωτάτη· εἶνε ἡ πρώτη καὶ μόνη ἑλληνική, ὅπως καὶ μοναδικὴ εἶνε ἡ Βέρτσοβα, ὡς προσενεγκοῦσα ἡμῖν αὐθορμήτως δι' ἑνὸς τῶν κατοίκων της ἄφθονον ὕδωρ καὶ ἕνα λόγον ἄφθονον ἐπίσης, (ἀλλ' ὀλιγώτερον δροσερὸν) τοῦ ὑποψηφίου δημάρχου της. Ἡ ἁμαξοστοιχία δὲν ἀσθμαίνει πλέον βαίνουσα ἐπὶ εὐθείας, ἀφ' οὗ ἀνῆλθεν μικρὸν κατὰ μικρὸν 650 μέτρα ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Διασχίζομεν τὴν πεδιάδα τοῦ Δερβενίου καὶ μικρὰν πρόχειρον λίμνην, ἣν ἐσχημάτισεν ἡ χθεσινὴ βροχή. Προσβλέπομεν περιέργως τὰ *κακαΐτου* χρώματος ρεῖθρα τοῦ Σαραντοποτάμου. Χαιρετίζομεν μακρόθεν καὶ ἀφίνομεν ἐκ δεξιῶν τὰ Ἀϊγιωργίτικα, πρωτεύουσαν τοῦ Κορυθίου, καὶ παρατηροῦμεν, ὅτι προσεγγίζει ἡ μεσημβρία, ὅτε διερχόμεθα ἐκ τοῦ σταθμοῦ *Στενοῦ* ἐπὶ τοῦ 50 χιλιομέτρου.

Καὶ ἤδη δὲν μένει ἄλλο νὰ ἴδωμεν ἢ τὴν ἔνδοξον Τριπολιτσᾶν, τοῦ Γέρω-Μωριᾶ, τὴν ὀρεινὴν πρωτεύουσαν! Ὀκτὼ χιλιόμετρα, ἑπτά, ἕξ, πέντε, μένουσιν ἀκόμη. Ἡ ἰδέα τῆς προσεγγίσεως χαραποιεῖ ἡμᾶς πάντας· οἱ κόποι λησμονοῦνται· οὐδεὶς ἐξετάζει πλέον τοποθεσίας ἢ ἔργα· προσπαθεῖ νὰ ἴδῃ στέγας, καπνοδόχους, ὅτε αἴφνης, ὡσεὶ ἐξ ἑνὸς στόματος, ἀκούονται πολλαὶ φωναί:

— Ἡ Τρίπολις, ἰδοὺ ἡ Τρίπολις!

[Ἕπεται τὸ τέλος]

Ἴμβ.

ΔΙΩΞΙΠΠΟΣ
Ο ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΗΣ

(Ἱστορικὴ Μελέτη)

Τοὺς ἀσκοῦντας τὴν σωματικὴν ἄκμην ὁπόσον ἐτίμων οἱ παλαιοί, γνωστόν. Ἐξ ἁπάσης τῆς Ἑλληνικῆς γῆς ἀπὸ Ἐπιδάμνου μέχρι Κυρήνης καὶ ἀπὸ Τραπεζοῦντος μέχρι Μασσαλίας προσήρχοντο εἰς τὰς πανελληνίους πανηγύρεις ἐπίσημοι τῶν πόλεων ἀντιπρόσωποι ὑπὸ πολυτελεῖς σκηνὰς διαμένοντες, λαμπρῶς ἐνδεδυμένοι, οἱ θεωροί, ἵνα θαυμάσωσι μετὰ τῶν λοιπῶν συνδραμόντων αὐτόσε Ἑλλήνων τοὺς ἀθλητάς. Εἰς τὸν θόλον τοῦ οὐρανοῦ ἀντήχει ὁ δοῦπος τῶν πυγμῶν, ὁ κρότος τῶν τρεχόντων ἵππων καὶ ἁρμάτων, ἡ φωνὴ τῶν κηρύκων καὶ αἱ ἐπευφημίαι ἑκατοντακισχιλίων θεατῶν. Ποιηταὶ ὡς ὁ Πίνδαρος καὶ ὁ Σιμωνίδης ἐξύμνουν δι' ἀνεφίκτου δυνάμεως ποιημάτων τὸν ἀθλοφόρον, τὴν γενεάν, τὴν πόλιν αὐτοῦ, τὴν Ἑλλάδα· πλάσται δὲ ὡς ὁ Πολύκλειτος καὶ ὁ Σιλανίων ἀπετύπουν ἐπὶ τοῦ χαλκοῦ ἢ ἔγλυφον ἐπὶ τοῦ μαρμάρου τὰ χαλύβδινα τῶν ἀθλητῶν σώματα. Ἡ πόλις ἐπανερχομένους ὑπεδέχετο πανηγυρικῶς, ἔτρεφε δημοσίᾳ καὶ προεδρίαν ἔδιδεν εἰς τὰ θέατρα, τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς λοιπὰς ἑορτάς. Ἀληθὲς ὅτι τινὲς τῆς διανοητικῆς τῶν Ἑλλήνων ἀριστοκρατίας, μάλιστα δὲ οἱ πενόμενοι τοῦ πνεύματος ἀθληταί, ἐδυσχέραινον διὰ τὰς ὑπερβολικὰς τιμὰς πρὸς τοὺς νικητὰς τῶν σωματικῶν ἀγώνων. Ὁ Ξενοφάνης ἔλεγε·

ῥώμης...ἀμείνων
ἀνδρῶν ἠδ' ἵππων ἡμετέρη σοφίη.
. . . . . οὐδὲ δίκαιον
προκρίνειν ῥώμην τῆς ἀγαθῆς σοφίης·
οὔτε γὰρ εἰ πύκτης ἀγαθὸς λαοῖσι μετείη,
οὔτ' εἰ πενταθλεῖν, οὔτε παλαισμοσύνην,
οὐδὲ μὲν εἰ ταχυτῆτι ποδῶν, τὸ πέρ ἐστι πρότιμον....
τοὕνεκεν ἂν δὴ μᾶλλον ἐν εὐνομίῃ πόλις εἴη·
σμικρὸν δ' ἄν τι πόλει χάρμα γένοιτο ἐπὶ τῷ,
εἴ τις ἐθελεύων νικῷ Πίσαο παρ' ὄχθας·
οὐ γὰρ πιαίνει ταῦτα μυχοὺς πόλεως.

Ὁ Ἀλέξανδρος πάλιν, τιμῶν τοὺς γενναίους στρατιώτας μᾶλλον τῶν ἱκανῶν ἀθλητῶν, ἰδών ποτε ἐν Μιλήτῳ πολλοὺς ἀνδριάντας νικητῶν εἰς τὰ Ὀλύμπια καὶ τὰ Πύθια, ἠρώτησε σαρκαστικῶς· «καὶ ποῦ ἦσαν τὰ γιγάντια αὐτὰ σώματα, ὅτε οἱ βάρβαροι τῆς πόλεως ἡμῶν κύριοι ἐγίγνοντο;» Ἄλλοτε πάλιν ὁ Διογένης, ἀκούσας ἐν Ὀλυμπίᾳ τοῦ κήρυκος ἀνακηρύσσοντος ὅτι Διώξιππος Ἀθηναῖος νικᾷ παγκράτιον ἄνδρας, ἀνεβόησεν «οὗτος μὲν δὴ ἀνδράποδα, ἄνδρας δὲ ἐγώ». Ἀλλ' ὁ Διογένης δὲν εἶχε κατὰ πάντα δίκαιον· οἱ Ἑλληνικοὶ ἀγῶνες δὲν ὡμοίαζον πρὸς τὰς θηριώδεις μονομαχίας τῶν Ρωμαίων καὶ τὰς βαρβάρους ταυρομαχίας τῶν Ἱσπανῶν· οἱ ἀγωνιζόμενοι τὴν Ἑλληνικὴν πάλην, τὸ εὐφυέστατον καὶ πονηρότατον τῶν ἀγωνισμάτων οὐδαμῶς εἶνε δυνατὸν νὰ συγκριθῶσι πρὸς τοὺς γελοίους μπεχλιβάνιδες τῶν Τούρκων, ὅπως οἱ Ἕλληνες πύκται καὶ παγκρατιασταὶ πρὸς τοὺς χυδαίους Ἄγγλους πυγμάχους. Οἱ δι' ἁπλοῦν μόνον στέφανον ἀγωνιζόμενοι Ἕλληνες ἀθληταὶ πολλάκις προμαχοῦντες τῆς ἰδίας πατρίδος ἔπεσον ὑπὲρ αὐτῆς, ἦσαν δὲ ἐνίοτε ἐμμουσότατοι ἄνδρες ὡς Ἴκκος ὁ Ταραντῖνος, ὁ Πλάτων, ὁ Εὐριπιδῆς.

Τῆς φαντασίας οὐδὲν ὑπομονητικώτερον. Ὁ Θεὸς ἐν τῇ πανσοφίᾳ αὐτοῦ, ὅπως ἔδωκεν εἰς τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἐλπίδα, οὕτως ἐδωρήσατο, ἀδρᾷ τῇ χειρί, τὴν φαντασίαν εἰς τοὺς ὀκνηρούς. Ὁ πτερωτὸς Πήγασος, καίτοι ἔφερεν ἐφ' ἑαυτοῦ ἡμίθεον, τὸν Βελλεροφόντην, καὶ ὡδηγεῖτο ὑπὸ τοῦ ἥρωος οὐχὶ εἰς τὴν ὁδὸν Σταδίου ἀλλ' εἰς τοὺς οὐρανούς, ἐβαρύθη καὶ ἐξετραχήλισε τὸν ἥρωα, γενόμενον ἔκτοτε οὐ μόνον τῆς τραγῳδίας ἀλλὰ καὶ τῆς κωμῳδίας ἥρωα. Ἀλλ' ἡ φαντασία! Τίς ποτε γερανὸς ὑπῆρξε μᾶλλον εὔσπλαγχνος αὐτῆς; ἰδοὺ δι' αὐτῆς διάνοια αὐχμηροτέρα τῆς Ἀττικῆς κολυμβᾷ ἐντὸς πόντου ποιήσεως! ἰδοὺ δι' αὐτῆς ἡ βράκα τοῦ δεκάτου ἐννάτου δημαρχικοῦ παρέδρου μεταβάλλεται εἰς σημαίαν τιμῆς καὶ δόξης ἐθνικῆς! ἰδοὺ ἀπὸ πανεπιστημιακῆς ἕδρας προάγουσα εἰς σοφίαν τὴν νεότητα κεφαλὴ ἀγονωτέρα ἡμιόνου! Ἐπὶ τῶν πτερύγων λοιπὸν τοῦ ἀνεκτικοῦ τούτου γερανοῦ, ὅσοι τῶν ἀναγνωστῶν δὲν ἔχουσι νὰ κάμωσί τι καλλίτερον, ἀναβαίνοντες, ἂς μεταφέρωσιν ἑαυτοὺς εἰς τοὺς παρὰ τὴν Πίσαν εἰς τιμὴν τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς τελουμένους ἀγῶνος.

Τὸ στεφάνωμα τῶν χλοερῶν λόφων, τῶν περιβαλλόντων τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀλφειοῦ καὶ τοῦ Κλαδέου διαρρεομένην κοιλάδα, ἀπὸ αἰῶνος σχεδὸν δὲν εἶχεν ἀντηχήσῃ τοιαύτην ἐπευφημίαν. Εἰς τὸ στάδιον ἀνὴρ γιγάντιος, ἀναμιμνήσκων Πολυδάμαντα τὸν Σκοτουσσαῖον καὶ Θεαγένην τὸν Θάσιον, εἰσῆλθεν, ἵνα ἀγωνισθῇ τὸ παγκράτιον, πάλης καὶ πυγμῆς ἅμα ἀγῶνα. Ὑπὸ τὰ ἀμείλικτα κτυπήματα τῶν πυγμῶν τοῦ Ἀθηναίου παγκρατιαστοῦ, ἔτριζαν τῶν ἀντιπάλων τὰ ὀστᾶ, ὡς ὑπὸ τοῦ κεραυνοῦ ἐσχισμένος κορμὸς γηραιᾶς ὀξύας, ὅταν σείηται ὑπὸ ἰσχυροῦ βορρᾶ· αἱ σάρκες ἐσχίζοντο, ὑπὸ αἵματος ἐφοινίσσοντο τὰ χαλύβδινα μέλη καὶ οἱ ἀνταγωνισταί, ὡς ὑπὸ σεισμοῦ ἐρειπούμενοι μαρμάρινοι ναοί, διακλονούμενοι ἀλλεπάλληλοι κατέπιπτον. Καὶ περὶ τὴν περιπόνηρον δὲ πάλην δεινὸς ὁ Διώξιππος κατεπάλαιε τοὺς πλαγιάζοντας καὶ κλιμακίζοντας καὶ μεταπεττεύοντας καὶ τὰ λοιπὰ τῶν παλαισμάτων εἴδη μεταχειριζομένους ἐπιτηδείους ἀντιπάλους.

Μετ' οὐ πολὺν χρόνον ὁ Διώξιππος ἐπανέρχεται εἰς Ἀθήνας. Ἡ πόλις οὐ μόνον τότε μεγαλοπρεπῶς ὑποδέχεται αὐτόν, ἀλλὰ καὶ ὕστερον τιμᾷ παρέχει· τρέφει αὐτὸν ἐν τῷ πρυτανείῳ καὶ προεδρίαν παρέχει εἰς τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ θέαματα. Ἀλλὰ παροιμιώδης ἦσαν ὡς ἀδηφάγοι οὐ μόνον οἱ ἄνδρες — παλαισταί, πύκται, παγκρατιασταί — ἀλλὰ καὶ οἱ ἵπποι οἱ ἀγωνισταί. Πῶς λοιπὸν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τὸν παγκρατιαστὴν τὰ γλίσχρα καὶ λιτὰ ἐδέσματα καὶ ὁ ὀλιγοστὸς οἶνος τῆς τραπέζης τοῦ πρυτανείου; Ἤθελεν ἴσως πάθῃ ὁ Διώξιππος ὅ,τι ὁ Ὀλυμπιονίκης Κοννᾶς, ὁ διὰ τὰς πολλὰς νίκας πολυστέφανος καλούμενος, ὅστις διὰ τὴν πενιχρότητα μηδὲν ἔχων ἀλλ' ἢ μεμαραμμένον τὸν πολύπονον κότινον, οὔτε τὴν ἀκοίμητον πεῖναν οὔτε τὴν ἄσβεστον δίψαν δυνάμενος νὰ σβέσῃ, κατήντησε νὰ περιπέσῃ εἰς τοὺς αὐθαδοτόμους κωμικοὺς καὶ νὰ καταστῇ παροιμία: «Κοννᾶς στέφανον». Ἐνόμιζε δὲ βεβαίως ὁ Διώξιππος ἀθλιώτατον, ἄκμαιος καὶ νέος, νὰ ζῇ ἀδρανὴς ὡς συνταξιοῦχος καὶ ἀπὸ τῆς ἐλεημοσύνης τῆς πόλεως νὰ χορτάζεται ἀνήρ, ὃν ἀνεφήμισαν δέκα μυριάδες Ἑλλήνων.

Ὁ πόλεμος εἶνε ἑορτὴ τῶν ἀνδρείων. Ἡ Ἑλλάς, ἡ ἀρχαία, διετέλει καλοῦσα εἰς τοιαύτας ἑορτὰς τοὺς υἱοὺς αὐτῆς· πολὺ ὀλίγοι ἦσαν οἱ ἄνδρες Ἕλληνες οἱ μὴ φέροντες ἐπὶ τῶν μυωδῶν σωμάτων αὐτῶν τραύματα μαρτυροῦντα τὴν πρὸς τὴν πόλιν αὐτῶν ἀγάπην. Μικρὸν πρὸ τῶν χρόνων τούτων, καθ' οὓς ὁ Διώξιππος ἐκηρύσσετο νικητής, χιλιάδες τινὲς ἀφ' ἑνὸς μὲν Ἀθηναίων καὶ Βοιωτῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ Θεσσαλῶν καὶ Μακεδόνων, ἀπέθνησκον ἐν Χαιρωνείᾳ ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου τῆς πατρίδος, ὅπως ἑκάτεροι τῶν ἀντιμάχων ὑπελάμβανον αὐτό. Οἱ δὲ θαλασσόμοχθοι ναῦται ἐκείνης τῆς Ἑλλάδος ἱκανῶς βεβαίως διέφερον ἀπὸ τοὺς ἡμετέρους ναυτικούς, ἀληθεῖς *ἀργοναύτας*.

Λοιπὸν ὁ πόλεμος. Διὰ τὸν ἀθλητὴν «στάδιον δόξης λαμπρόν». Ἔτι δὲ εὐτυχέστερος ἦτο ὁ Διώξιππος εἰς τοιούτους τυχὼν χρόνους, διότι ἡ Ἑλλὰς δὲν ἐμάχετο πρὸς ἑαυτὴν ὅπως πρότερον. Ἀναγκασθέντες ὑπὸ τοῦ Φιλίππου νὰ καταπαύσωσι τὰς πρὸς ἀλλήλους ἔριδας οἱ Ἕλληνες, ἠκολούθουν τῷ νέῳ αὐτοῦ εἰς τῆς Ἀσίας τὴν κατάκτησιν καὶ τὸν ἐξελληνισμόν.

Ὁ Διώξιππος διαπλέει εἰς Ἀσίαν. Παρὰ τὸν Γρανικόν, κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἁλικαρνασσοῦ, τῆς Τύρου καὶ τῆς Γάζης, παρὰ τὴν Ἰσσόν, ἐν τῷ πεδίῳ τῶν Γαυγαμήλων, ἐν Περσίδι, ἐν Ἀραχωσίᾳ, ἐν Βακτριανῇ, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰνδοῦ καὶ τοῦ Ὑδραώτου ἄθλους εὐγενεστέρους ἀγωνίζεται πάλλων λόγχην ἢ ξίφος ἢ ἡράκλειον ῥόπαλον, δι' ὧν διαρρηγνύει τὰ στήθη καὶ τὰς τάξεις τῶν πολεμίων. Τιμᾶται ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀγαπᾶται καὶ θαυμάζεται.

Δυστυχῶς μεταξὺ τῶν Μακεδόνων καὶ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων δὲν εἶχεν ἐπέλθῃ ἔτι τελεία ὁμόνοια. Οἱ τραχεῖς καὶ ἄμουσοι Μακεδόνες σκαιῶς προσεφέροντο πρὸς τοὺς ἠττηθέντας ὑπ' αὐτῶν ὁμοφύλους, οἱ δ' Ἕλληνες, ἐν ἐλευθερίᾳ καὶ αὐτονομίᾳ πλεῖστον χρόνον τεθραμμένοι, ἔμμουσοι δὲ καὶ χαρίεντες, κατεφρόνουν τοὺς ἀγροίκους Μακεδόνας καὶ μετὰ παρρησίας προσεφέροντο καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν Ἀλέξανδρον· διὸ καὶ ὁ σωτὴρ τοῦ βασιλέως Κλεῖτος ὁ Δρωπίδου, ὁ τῆς βασιλικῆς ἴλης ἡγεμών, καὶ Καλλισθένης, ὁ σοφὸς τοῦ Ἀριστοτέλους ἀνεψιός, ἐφονεύθησαν. Τὴν ἀγανάκτησιν δὲ τῶν Μακεδόνων διὰ τὴν ὑπερηφανίαν τῶν Ἑλλήνων ἐδήλωσε καὶ αὐτὸς ὁ Ἀλέξανδρος μικρόν, πρὶν ἀποκτείνῃ τὸν Κλεῖτον, ὅτε παροξυμμένος ὑπὸ τῆς παρρησίας ἐκείνου στραφεὶς πρὸς τοὺς περὶ αὐτὸν εἶπε: δὲν σᾶς φαίνονται οἱ Ἕλληνες ὅτι περιπατοῦσι μεταξὺ τῶν Μακεδόνων ὡς μεταξὺ ζῴων ἡμίθεοι;» Τὸ ῥῆσις δὲ τὸ μεταξὺ τῶν δύο φυλῶν ἐξεδηλώθη καὶ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν Διώξιππον.

Ὁ Ἀλέξανδρος σωθεὶς ἐκ τῶν τραυμάτων, ἅτινα ἔλαβε κατὰ τὴν ἅλωσιν πόλεώς τινος τῶν Μαλλῶν Ἰνδῶν, ἔθυσε τοῖς θεοῖς πολυτελεῖς θυσίας ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ καὶ παρέθηκε τοῖς φίλοις ἑστιάσεις μεγαλοπρεπεῖς. Περὶ τὴν τράπεζαν ἑτέθησαν ἑκατὸν κλίναι δειπνητικαὶ ἐκ χρυσοῦ· ταύτας δὲ περιέβαλεν αὐλαία ἐκ πορφύρας στίλβουσα ὑπὸ κοσμημάτων χρυσοῦ. Ἐν τῇ τραπέζῃ παρεκάθηντο, πλὴν ἄλλων, πρέσβεις τῶν βαρβάρων καὶ ἐκ τῶν Ἑλλήνων ὁ Μακεδὼν Κόρραγος, ἀνὴρ ὑπερέχων κατὰ τὴν σωματικὴν ῥώμην καὶ ἐν ταῖς μάχαις πολλάκις ἀνδραγαθήσας, καὶ ὁ Ἀθηναῖος Διώξιππος. Ὁ Κόρραγος ἐμίσει ἐκ παλαιοῦ τοὺς Ἕλληνας, ἐξ ὅτου ἐνικήθη ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων οἱ δὲ μετ' αὐτοῦ Μακεδόνες κατεκόπησαν. Κατὰ δὲ τὸν πότον λόγου γενομένου περὶ σωματικῆς ῥώμης καὶ τῶν Ἑλλήνων συμποτῶν ἐξαιρόντων τὴν ἀπροσμάχητον ἰσχὺν τῶν ἀθλητῶν, ὁ Κόρραγος, παραπαίων τὴν διάνοιαν ἐκ τῆς μέθης, λοιδορίας καὶ σκώμματα ἐπέρριψε κατὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ τοῦ Διωξίππου μάλιστα, πλὴν ἄλλων ἀκόμψων λόγων καλῶν αὐτὸν ἐλέφαντα ἀνίκανον διὰ τὰς μάχας. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Διώξιππος ἠμύνετο ἑαυτοῦ καὶ τῶν Ἑλλήνων, ὁ Κόρραγος εἶπε πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐὰν εἶνε ἀνήρ, τὴν ὑστεραίαν δύναται νὰ διακριθῇ πρὸς αὐτὸν διὰ τῶν ὅπλων. Ὁ Διώξιππος ἐδέχθη τὴν πρόκλησιν, οἱ συμπόται ἠρέθιζον ἐπὶ πλέον τοὺς ἀντιπάλους, οἱ δὲ ἡγεμόνες τῆς στρατιᾶς καὶ αὐτὸς ὁ Ἀλέξανδρος οὐ μόνον δὲν ἐκώλυσαν ἀλλὰ καὶ μετὰ ζήλου ἄφρονος ἠσχολήθησαν περὶ τὴν παρασκευὴν τῶν ἀνταγωνιστῶν.

Ὁ Διώξιππος ἦτο μὲν ῥώμης ὑπερανθρώπου καὶ ἐξοχωτάτης ἐν ταῖς μάχαις ἀνδρείας, ἀλλ' ἐπὶ σωφροσύνῃ καὶ φρονήσει δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ καυχηθῇ. Ἦτο φιλογύνης, ὡς ὁ ἡγεμὼν τῶν ἀηττήτων ἑταίρων, ὁ σιδηροῦς Φιλώτας ὁ Παρμενίωνος, ὁ καταστραφεὶς διὰ γύναιόν τι, τὴν Ἀντιγόναν· ὅτε δ' ἐκ τῆς Ὀλυμπίας νικητὴς εἰσήλαυνεν ὁ Διώξιππος εἰς τὸ ἄστυ ἐφ' ἅρματος. εἶδε γυναῖκά τινα διαπρέπουσαν κατὰ τὸ κάλλος θεωμένην τὴν πομπήν· τοιαύτην δὲ ἤτταν ἔπαθεν ὑπὸ τῆς καλλονῆς αὐτῆς, ὥστε, ὀλιγωρῶν καὶ τῆς πομπῆς καὶ τῶν εὐφημιῶν τῶν Ἀθηναίων, ἀδιακόπως ἔστρεφε πρὸς αὐτήν, δὲν ἠδύνατο ν' ἀποσπάσῃ ἀπ' αὐτῆς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἤλλασσε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ χρώματα ἐκ τῆς ταραχῆς. Ἔγεινε δὲ ἕνεκα τούτων εἰς πολλοὺς φανερός, ὅτι δὲν εἶδε μὲ ἀδιαφορίαν τὴν ἄνθρωπον. Μάλιστα δὲ κατενόησε τὸ πάθος αὐτοῦ ἐκεῖ παριστάμενος ὁ Διογένης, ὅστις «Ὁρᾶτε,

εἶπε, τὸν ἀθλητὴν ὑμῶν τὸν μέγαν ὑπὸ παιδίσκης τραχηλιζόμενον».

Ἦτο δὲ καὶ κόλαξ χαρίεις. Τρωθέντος ποτὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ ἐκ τοῦ τραύματος ρέοντος αἵματος, ὁ Διώξιππος εἶπεν — ὑπονοῶν ἴσως χαριέντως τοὺς λέγοντας τὸν Ἀλέξανδρον θεὸν — ὅτι τὸ ρέον δὲν εἶνε αἷμα, ἀλλ'

ἰχώρ, οἷός περ τε ῥέει μακάρεσσι θεοῖσιν.

Ἡ φιλοποσία δὲ παρέσυρεν αὐτὸν εἰς τὴν ἀφροσύνην τῆς μονομαχίας πρὸς Μακεδόνα ἐξέχοντα ἐν τῇ στρατιᾷ. Δὲν ἦτο βεβαίως παχύφρων ὁ παγκρατιαστὴς ὡς ὁ παλαιὸς ἐκεῖνος Ἀθηναῖος πυθιονίκης Βοῦθος, ὁ ἡλιθίως περιερχόμενος τὸ ἄστυ καὶ γενόμενος παροιμία «Βοῦθος περιφοιτᾷ»· ἐν τοσούτῳ ἐστερεῖτο τῆς ὀξύτητος τῆς διανοίας, δι' ἧς ἠδύνατο νὰ κατανοήσῃ ὅτι ἐν τῇ πρὸς τὸν Μακεδόνα μονομαχίᾳ καὶ ἡττώμενος καὶ νικῶν ἤθελεν ἀπολεσθῆ.

Τῇ ὑστεραίᾳ τῆς ἔριδος ἐν χώρῳ τοῦ στρατοπέδου ἐπιτηδείῳ συνῆλθον διὰ τὸ θέαμα μυριάδες Ἑλλήνων, Μακεδόνων καὶ βαρβάρων. Ὁ Ἀλέξανδρος προεδρεύει εἰς τὸ θέαμα. Οἱ ἀνταγωνισταὶ προβαίνουσιν ἐξ ἀντιθέτου, ἐσκευασμένοι ὁ μὲν Κόρραγος ὑπὸ τῶν Μακεδόνων, ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων δὲ ὁ Διώξιππος. Ὁ Κόρραγος πλὴν τοῦ χαλκοῦ κράνους καὶ τοῦ θώρακος φέρει εἰς τὴν δεξιὰν ἀκόντιον, εἰς τὴν ἀριστερὰν ἀργυρᾶν ἀσπίδα καὶ τὴν μακροτάτην μακεδονικὴν λόγχην, τὴν σάρισσαν, ἔχει δὲ ἀπὸ τῶν ὤμων κρεμάμενον μακρὸν ξίφος. Ἡ ἀκμὴ τοῦ σώματος καὶ τὰ ἀπαστράπτοντα ὅπλα παρουσίαζον αὐτὸν ὡς τὸν Ἄρην, τὸν θεὸν τῶν μαχῶν. Ἀντιμέτωπος προβαίνει ὁ ἡράκλειος Ἀθηναῖος· ὁ ἰσχυρὸς τράχηλος, τὰ εὐρέα στέρνα, οἱ δρυΐνοι βραχίονες καὶ μηροὶ καὶ κνῆμαι στιλβουσιν ἐκ τοῦ ἐλαίου, δι' οὗ, ὡς ἐν ταῖς παλαίστραις, ἔχει ἀλειφθῆ· εἰς τὴν κεφαλὴν φέρει στέφανον, περὶ τὴν ἀριστερὰν χεῖρα ἑλίσσεται φοινικίς, διὰ τῆς δεξιᾶς δὲ κρατεῖ σιδήρεον καὶ ὀζῶδη κορμὸν δένδρου.

Πρῶτος ὁ Κόρραγος βάλλει κατὰ τοῦ Διωξίππου τὸ ἀκόντιον, οὗτος δὲ κλίνας μικρὸν ἀπέφυγε τὴν πληγήν. Ἤδη πάλιν ὁ Μακεδὼν καλύψας διὰ τῆς ἀσπίδος τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν σάρισσαν προβαλὼν φέρεται μεθ' ὁρμῆς κατὰ τοῦ ἀντιπάλου, ἀλλὰ τὸ ὑψωμένον ρόπαλον τοῦ παγκρατιαστοῦ ἐσμαράγησε καταπῖπτον καὶ ἡ σάρισσα ὡς ἀσθενὴς κάλαμος συντριβεῖσα ἀπορρίπτεται ὑπὸ τοῦ Μακεδόνος, ὅστις καταφεύγει εἰς τὸ ξίφος. Ἀλλὰ δὲν προλαμβάνει νὰ κάμῃ χρῆσιν αὐτοῦ· ὁ Διώξιππος ὁ βαρὺς ἀθλητής, ὡς λέων πηδήσας ἐμπρὸς συνέλαβε τὸν Κόρραγον ἀπὸ τῆς ἑλκούσης τὸ ξίφος χειρός, διὰ τοῦ ροπάλου δὲ πλήξας τὰ σκέλη ἐσάρωσε καὶ ἐκρήμνισε τὸν ἀγέρωχον Μακεδόνα κατὰ γῆς· ἁρπάσας δὲ τὸ ξίφος ἐπάτησε τὸν κατακείμενον ἐπὶ τοῦ τραχήλου διὰ τοῦ ποδὸς καὶ ἀνατείνας τὸ ρόπαλον ἀνέβλεψε πρὸς τοὺς θεωμένους, ἀναβοήσαντας τοὺς μὲν Ἕλληνας ἐκ χαρᾶς, τοὺς δὲ Μακεδόνας ἐξ ἀγανακτήσεως. Ὁ Ἀλέξανδρος προσέταξε νὰ καταπαύσῃ ὁ ἀγὼν καὶ διέλυσε τὴν σύνοδον ἠγανακτημένος καὶ αὐτὸς διὰ τὴν ἧτταν τοῦ ὁμοφύλου, ἐπειδὴ μάλιστα ἐνώπιον βαρβάρων ἐφάνη ὁ Μακεδὼν ὑποδεέστερος.

Ὁ Διώξιππος ἀπῆλθεν εἰς τὴν σκηνὴν ταινιούμενος ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἅτε παρασχὼν κοινὴν νίκην εἰς πάντας. Ἀλλὰ δὲν ἔμελλε πολὺν χρόνον νὰ χαρῇ διὰ τὴν εὐδοξίαν ταύτην. Ὁ Ἀλέξανδρος ἀπεστρέφετο αὐτόν, οἱ δὲ Μακεδόνες ἐμίσουν δεινῶς τὸν ἄνδρα καὶ ἐπιθυμοῦντες κατὰ πάντα τρόπον νὰ ἐξευδενίσωσιν αὐτὸν καὶ καταλύσωσι τὴν ἐν τῷ στρατῷ ἀγαθὴν φήμην, ἔπεισαν, ἀναξίως ἀνδρῶν γενναίων, τὸν ἐπὶ τῆς τραπέζης ὑπηρέτην τοῦ συμποσίου νὰ θέσῃ ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον τῆς δειπνητικῆς κλίνης τοῦ Διωξίππου ποτήριον χρυσοῦν. Θορύβου γενομένου κατὰ τὸν πότον διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ ποτηρίου καὶ προσποιούμενοι οἱ Μακεδόνες ὅτι ἀναζητοῦσιν αὐτό, εὗρον τέλος ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον τοῦ Διωξίππου, ὃν κλέπτην κατηγοροῦντες ἔφερον εἰς ἀτιμίαν.

Καὶ εὐθὺς μὲν οὗτος ἀπῆλθεν ἐκ τοῦ συμποσίου εἰς τὴν σκηνὴν αὐτοῦ. Ὁ ἀτρόμητος πρὸ τῶν μεγίστων κινδύνων ἥρως ἐκλαιεν ἴσως τότε ὡς παιδίον· παρετήρει ὅτι οἱ πολύαθλοι στέφανοι τῶν πανελληνίων ἀγώνων καὶ τὰ τίμια τραύματα τῶν μαχῶν κατησχύνοντο ὑπὸ τῶν συστάντων κατ' αὐτοῦ Μακεδόνων· παρετήρει δὲ καὶ ὅτι ἀμείλικτον πρὸς αὐτὸν δυσμένειαν εἶχεν ὁ Ἀλέξανδρος. Γράψας λοιπὸν πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὴν περὶ ὅσων κατ' αὐτοῦ ἀγενῶς ἐμηχανῶντο οἱ Μακεδόνες, ἀπέθανεν αὐτόχειρ ἐμπήξας ὡς ὁ Ἄϊας τὸ ξίφος εἰς τὰς πλευράς.

Ὁ βασιλεὺς ἀναγνοὺς τὴν ἐπιστολὴν ἐλυπήθη σφόδρα καὶ πολλάκις ἐπόθησε τὴν ἀρετὴν ἐν ταῖς μάχαις καὶ τὴν κομψότητα ἐν τοῖς λόγοις τοῦ Ἀθηναίου ὀλυμπιονίκου. Ἀλλ' ἡ λύπη οὐδὲν πλέον ὠφέλει· ἔπρεπε προνοῶν νὰ κωλύσῃ τὴν μονομαχίαν. Ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος ὅσον μέγας καὶ ἂν ἦτο, ὅσον καὶ ἂν ἐνομίσθη ὑπὸ τῶν βαρβάρων καὶ τῶν κολάκων θεός, εἶχεν ἀδυναμίας πολὺ ἀνθρωπίνας· διὸ καὶ αὐτός ποτε τρωθεὶς τὸ σκέλος καὶ ῥέοντος αἵματος, εἶπε μειδιῶν πρὸς τοὺς συνδραμόντας περὶ αὐτόν, ἀναστρέφων τὸν ὑπὸ τοῦ Διωξίππου ἄλλοτε ῥηθέντα στίχον τοῦ Ὁμήρου· «τοῦτο μὲν αἷμα, ὡς ὁρᾶτε, καὶ οὐκ

ἰχώρ, οἷός περ τε ῥέει μακάρεσσι θεοῖσιν».

Οὕτως ἐτελεύτησεν ὁ Διώξιππος μαρτυρήσας τὴν ἀλήθειαν τοῦ Σοφοκλείου στίχου.

οὐχ οἱ εὑρεῖς φῶτες ἀσφαλεῖς ἀεί.

Κ. Γ. Ζησιος

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΙ ΑΝΝΑ

(Διήγημα)

(Συνέχεια)

Ἰούλιος. — «Καὶ ἂν ἐπειθόμην ὅτι πάντα ὅσα ἰσχυρίζεσαι, δὲν εἶναι ἀνόητα ἀποκυήματα τῆς νοσούσης φαντασίας σου, καὶ ἂν ἀπεφάσιζον, σύμφωνος μετὰ σοῦ καθ' ὅλα, ὅτι οὐδένα ἄλλον εὐθύνει ὁ γάμος ἢ τὰ δι' αὐτοῦ συνδεόμενα πρόσωπα, ἀρκεῖ ταῦτα νὰ μὴ προσβάλλωσι τὴν τιμὴν καὶ νὰ μὴ λησμονῶσι ποτὲ τί ὀφείλουσι πρὸς τοὺς γεννήτορας,—ὅπερ δὲν ἀναιρεῖ ἡ ἐκλογὴ πτωχῆς κόρης, ὡς διατείνεσαι,—καὶ ἐὰν ἀπεφάσιζον λοιπὸν νὰ συναινέσω, ὅπερ ὄχι τόσον εὔκολον, εἰς γάμον τῆς ἀρεσκείας σου, πάλιν δὲν θὰ ἔπραττον τοῦτο δι' ἐκείνην ἣν ποθεῖς, καθ' ὅσον ἡ ἀγνὴ καὶ ἄσπιλος Ἄννα σου, δὲν ἐτρώθη τὸ πρῶτον ἤδη ὑπὸ σοῦ... καὶ ἄλλοι... ἔ, ἐννοούμεθα...» Ἰδοὺ ἡ σφραγὶς ἣν ἔθηκεν ὁ πατήρ μου κατὰ τὴν τελευταίαν συνέντευξίν μας.... Ἤκουσα ταῦτα μετὰ τόσης φαινομενικῆς ἀταραξίας, τόσης ὑπομονῆς, χωρὶς νὰ προφέρω λέξιν ἢ στεναγμόν, ὥστε ὁ πατήρ μου, ὁ ὁποῖος, ὡς ἦτο ἑπόμενον, θ' ἀνέμενεν ἢ νὰ ἐκραγῶ εἰς βλασφημίας καὶ ἀρὰς ζητῶν τὸν χαλκεύσαντα τὴν συκοφαντίαν διὰ νὰ τοῦ ἀφαιρέσω τὴν ζωήν, ἢ νὰ πέσω κεραυνόπληκτος πρὸ τῆς ἀποκαλύψεως ταύτης, — ὥστε ὁ πατήρ μου, εἶμαι βέβαιος, θὰ ἐπείσθη πλέον ἀδιστάκτως περὶ τοῦ ἐπιπολαίου τοῦ αἰσθήματός μου καὶ τῆς ἐλπίδος ὅτι ὀλίγον ἔτι καὶ θὰ σὲ λησμονήσω.... Ἐπειδὴ ἀναχωρῶν τοῦ δωματίου μου προσέθηκεν: «Αὔριον ἐλπίζω νὰ σ' εὕρω λογικώτερον.» Ἐλησμόνησεν ὅμως, φαίνεται, ἐν τῇ ἀμέτρῳ πρὸς ἐμὲ φιλοστοργίᾳ του, ὅτι εἶνε πατήρ μου.... Ἀρκεῖ τοῦτο.... — Ὅτε ἔμεινα μόνος ἀνέσυρα ἐκ τοῦ στήθους μου τὸ ἐγκόλπιον, ὅπερ περικλείει τὴν εἰκόνα σου, σ' ἐθεώρησα ἐπὶ πολὺ καὶ ἐσκέφθην νὰ σὲ ἀποχαιρετήσω διὰ παντός, ἵνα σὲ ἀναμένω ἐν τῷ οὐρανῷ, καθ' ὅσον δὲν ἀντέχω πλέον.... πλὴν ἀνεμνήσθην τοῦ ὅρκου μου, σ' ἐφαντάσθην κλαίουσαν, μαραινομένην καὶ φθίνουσαν ἐκ τῆς λύπης διὰ τὴν ἀπώλειάν μου, διελογίσθην ὅτι πιθανὸν νὰ μὴ σὲ ἴδω πλέον ἐκεῖ ἐπάνω καὶ μετενόησα, καὶ σ' ἔκρυψα πάλιν ἐν τῷ κόλπῳ μου, ἀφοῦ σὲ κατηςπάσθην καὶ σοὶ ἐζήτησα συγγνώμην διὰ τὴν σκληρότητά μου... καὶ ὠνειροπόλουν. Αἴφνης ἀνεπόλησα τὰς λέξεις τοῦ πατρός μου καὶ ἡ καρδία μου διεσπαράχθη, ὡσεὶ δηχθεῖσα ὑπὸ μυρίων ἐχιδνῶν... ἀπ' ἐκείνης δὲ τῆς στιγμῆς οὐδαμοῦ, οὐδαμοῦ εὑρίσκω τὴν ἠρεμίαν... Ὅσον καὶ ἂν σκέπτωμαι ὅτι τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ πατρός μου εἶνε σκευωρία ἐπίτηδες ἐξυφανθεῖσα, μοὶ μένει πάντοτε μικρὰ ὑπόνοια, ἥτις ταράσσει τόσον τὸν νοῦν μου, ὥστε γίνομαι ἐκτὸς ἑαυτοῦ. Ὅταν τὸ συλλογίζωμαι σκοτοδινιῶ, τρέμω καί, τυφλὸς ἐκ τοῦ πάθους, ποθῶ νὰ μὴ σὲ εἴχον γνωρίσῃ, λατρεία μου, ἀλλ' εὐθὺς ἀμέσως μετανοῶ καὶ κλαίω, κλαίω ὡς παιδίον... Ὁποία βάσανος, ὁποία τυραννία, ὁποῖον μαρτύριον, Θεέ μου!.. Ὁτὲ μὲν πείθομαι ὅτι ἀδύνατον νὰ μὴ εἶνε ψεῦδος, ψεῦδος τόσον ποταπόν, ὥστ' ἔδει νὰ βδελύσσωμαι καὶ νὰ τὸ φαντασθῶ μόνον... ἄλλοτε πάλιν τὸ εὑρίσκω τόσον πιθανόν, ὡσεὶ τὸ ἀντελήφθη ἰδίοις ὄμμασι καὶ ὑποφέρω, πάσχω, ἀλγῶ... Ὁποία δυστυχία νὰ τολμῶ καὶ νὰ ἐνθυμοῦμαι μόνον ἔτι, ὅτι ἐλέχθη τοιοῦτόν τι διὰ σέ, οὐράνιε ἄγγελε, ἀλλὰ καὶ ὁποία θλῖψις νὰ μὴ δύναμαι νὰ τὸ λησμονήσω; Ὁποῖος πόνος νὰ διέρχηται τοῦ νοῦ μου, ὅτι ὁ πατήρ μου ἐψεύσθη, ἵνα μὲ πείσῃ ὅτι τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἔρωτός μου δὲν εἶνε ἄξιον τόσης θυσίας, ἀλλὰ καὶ ὁπόσην ταλαιπωρίαν νὰ ὑποπτεύωμαι πάλιν ὅτι πιθανὸν νὰ εἶνε ἀληθῆ ὅσα λέγει; Ὁποία φρίκη νὰ μὴ δύναται ἡ καρδία μου νὰ παύσῃ σπαρασσομένη ἐκ τῆς ἰδέας ὅτι ἡ Ἄννα μου πιθανὸν νὰ ἐδέχθη τὸν θαυμασμὸν παντὸς ὅστις ἠτύχησε νὰ τὴν ἴδῃ,— διότι τίς δύναται ν' ἀνθέξῃ πρὸ τοῦ μάγου βλέμματός της; — ἀλλὰ καὶ ὁπόση ἀλγηδὼν νὰ μὴ δύναμαι νὰ πεισθῶ ὅτι τοῦτο δὲν εἶνε ἔγκλημα, ἢ ὅτι ἀφ' ἧς μὲ εἶδεν, οὐδ' ὠνειροπόλησε κἂν πλέον ὅτι ὑπάρχει καὶ ἄλλος ἐκτὸς ἐμοῦ;..... Ἄχ! πῶς θὰ ἐξέλθω τῆς ἀπελπισίας αὐτῆς;.... Ἐὰν ἔσπευδον πρὸς τὴν Ἄνναν μου καὶ τῇ ἔλεγον ὅ,τι τόσον μὲ παιδεύει καὶ ἐκείνη μοὶ ὡμολόγει ὅτι πράγματι ἄλλοτε, εἰς πολὺ μεμακρυσμένην ἐποχήν, ἐπόθησε τινά, ὑπεσχέθη εἰς τινα τὴν καρδίαν της, πλὴν τοῦτο δὲν ἦτο ἢ παιδικὸν παίγνιον, τάχιστα παρελθόν, θὰ ἠδυνάμην ν' ἀνθέξω, θὰ κατώρθουν, κύριος ἐμαυτοῦ, νὰ μὴ προβῶ εἰς ἔγκλημα;.... ἢ ἐὰν ὁ πατήρ μου ἔπλασσε μόνος πάντα ταῦτα ἢ ἄλλοι μοχθηροί, ἐξ ἐκείνων, οἵτινες θέλουσι νὰ δείκνυνται ἀφοσιωμένοι καὶ ἐνδιαφερόμενοι πρὸς τὸ ἴδιον συμφέρον των πάντοτε, κακοβούλως ὑπέβαλλον τῷ πατρί μου τὴν συκοφαντίαν ταύτην, θὰ δυνηθῇ ἡ τρυφερὰ καρδία τῆς Ἄννας μου νὰ ὑποστῇ τὴν βεβήλωσιν αὐτὴν τῆς ἀθωότητός της ἀπαθῶς καὶ ἀταράχως, ἤ, πρὸ τοῦ μεγέθους τῆς ἀνηκούστου συκοφαντίας, θὰ παύσῃ πάλλουσα;... Καὶ τότε τίς οὐρανός, τίς ᾅδης θὰ μὲ δεχθῇ;.... Δὲν ἔχω ἕνα πλέον, ὅστις νὰ μὲ στηρίξῃ, νὰ μὲ βοηθήσῃ, νὰ μὲ ἀνακουφίσῃ ἐν τῇ δίνῃ αὐτῇ τῆς συμφορᾶς, ἥτις μὲ καθιστᾷ ἔκφρονα; Ἕνα; Ἅπαντες συνῴμωσαν ἐναντίον μου, καὶ μήτηρ καὶ πατήρ;.... Ἅπαντες; Ὄχι!.... μοὶ μένει ὁ ἔρως, ἐμπλεως δ' αὐτοῦ ἀψηφῶ ὅλους, οὐδένα θέλω ν' ἀκούσω, ψεύδεσθε ὅλοι! ψεύδεσθε, ὅπως διαρρήξητε τὸν σύνδεσμον δύο καρδιῶν ἀγαπωμένων. Ἀλλὰ δὲν θὰ τὸ κατορθώσητε, ὄχι! Ἡ γλυκεῖα ὡς ἡ Παρθένος καὶ ἀγνὴ ὡς οἱ ἄγγελοι Ἄννα μου, οὐδὲν θὰ μάθῃ, οὐδέν, ἢ ὅτι καὶ μετὰ τὴν δοκιμασίαν αὐτήν, εἰς ἣν πονηρῶς μὲ ὑπεβάλατε, δὲν ἔπαυσε νὰ εἶνε πᾶν ὅ,τι ἱερὸν καὶ ἅγιον κέκτημαι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.... μετανοῶ μάλιστα διότι ἔχω τὴν ἀφροσύνην νὰ βεβηλώσω τὰς σελίδας αὐτάς, αἵτινες μόνον ἔρωτα ἔπρεπε ν' ἀναπνέωσι, διὰ τῶν ἀνοήτων ὑπονοιῶν μου... μετανοῶ καὶ οὐδὲν πλέον ἐνθυμοῦμαι ἢ ὅτι τὴν λατρεύω ἀπείρως....

Ἐν τῇ οἰκίᾳ μου τὴν 29 Ἰουλίου 1890.

«Σοὶ γράφω διότι δὲν δύναμαι νὰ σὲ ἴδω. »Ἡ σκληρότης του, Ἄννα μου, ὑπερέβη »πᾶν ὅριον, ἀλλὰ καὶ ὁ ἔρως μου εἶνε τόσον »μέγας, ὥστε θὰ ὑποστῶ τὴν σκληρότητά του μέχρι τέλους, χωρὶς οὐδὲ στιγμὴν νὰ »παύσω λατρεύων Σε παραφόρως. — Σοὶ ἀ»παγορεύω νὰ τὴν ἴδῃς καὶ νὰ διέλθῃς τῆς »οἰκίας της ἀκόμη. — Θὰ ὑπακούσω· παρ' ὃ»λον τὸν ἀγῶνα ὃν θὰ ὑποστῶ πρὸς ἐκτέλε»σιν τῆς διαταγῆς αὐτῆς, καὶ ὅστις πιθανὸν »νὰ μοὶ στοιχίσῃ τὴν ζωήν, θὰ ὑπακούσω, »τοῦτο δέ, ὅπως τῷ δείξω ἅπαξ ἔτι, ὅτι οὐ»δὲν θέλει ἰσχύσει κατὰ τοῦ ἔρωτός μου. »Ὁ πατήρ μου φρονεῖ ὅτι διὰ τοῦ τελευ»ταίου τούτου θὰ κατορθώσῃ νὰ μὲ κάμῃ »νὰ σὲ λησμονήσω ἢ νὰ μὲ λησμονήσῃς σύ, »διότι συμφωνεῖ, φαίνεται, μετὰ τῶν μω»ρῶν ἐκείνων, οἵτινες πιστεύουσιν ὅτι τὸν »ἔρωτα ἀπαλείφει τῶν καρδιῶν ἡ λήθη, »ἥτις τάχιστα ἔρχεται ὅταν τὰ ἀγαπώμενα »πρόσωπα δὲν βλέπονται. Πόσον ἀπατᾶ»ται! Δέν γνωρίζει ὅτι τὸ καταφλέγον τὰς »καρδίας μας αἴσθημα, δὲν ὁμοιάζει τὴν »μικρὰν πυράν, ἣν ὁ τυχὼν δύναται δι' ὀ»λιγίστων σταγόνων ὕδατος νὰ σβύσῃ, ἀλλὰ »τὴν μεγάλην πυρκαϊάν, ἐναντίον τῆς ὁ»ποίας ὁλόκληροι ὠκεανοὶ οὐδὲν δύνανται! »Δὲν εἶνε ἀλήθεια, ἀγάπη μου; Μάτην λοι»πὸν κοπιῶσι καὶ ποικίλα τεχνῶνται. Δὲν »θὰ βλεπώμεθα, ἀλλοίμονον! πλέον Ἄννα »μου! Δυσβάστακτος βαρεῖα ἡ θυσία αὕτη. »....Ἀλλὰ μὴ αἱ καρδίαι μας θὰ παύσωσι »ποτὲ νὰ εἶνε ὁμοῦ; Μὴ λυπῆσαι, διότι ἡ »ἐλαχίστη λύπη σου, εἰς μόνον στεναγμός »σου, πιθανὸν νὰ μὲ ὠθήσῃ...· Ἀνάμενε μετὰ »καρτερίας, ὅπως ἁρμόζει εἰς ἔρωτα, ὡς τὸν »ἰδικόν μας, καί, τίς οἶδε! μετὰ τὴν δοκι»μασίαν αὐτήν, ἴσως ἀνατείλῃ καὶ δι' ἡμᾶς »πλέον ἡ χαρά. Ὡς τότε ἀγάπα με καὶ μὴ »μὲ λησμονῆς.....»

Δημήτριος

* * *

Αὔγουστος. — Μεσάνυχτα. — Ἔλα, φτωχό μου ἡμερολόγιο! Ἔλα τώρα, ποῦ ὅλοι κοιμοῦνται, ἔλα πάλι ὕστερα ἀπὸ τόσο καιρό, νὰ σ' ἐμπιστευθῶ κάτι τι. Θυμᾶσαι μιὰ φορὰ πόσο ἀγαπημένο μοῦ ἦησουνα; Θυμᾶσαι; Δὲ σ' ἄφηνα μιὰ στιγμή... Εὐθύς, ὅ,τι σχολνοῦσα, πῶς ἔτρεχα νὰ σοῦ ἐκμυστηρευθῶ ὅλα ὅσα ἡ παιδικὴ φαντασία μου ἐνόμιζε πῶς ἤτανε κάτι τι! Θυμᾶσαι; ἡ μόνη χαρά μου τότε, ἡ μόνη μου φροντίδα ἤσουνα σύ, τὰ παιγνίδια καὶ τὸ λεύκωμά μου.... γιατὶ εἶχα καὶ λεύκωμα τότε, ἐσὺ τὸ ξέρεις, πόσαις φοραῖς στῶχα 'πῇ! ὦ! καὶ τί ὡραῖο λεύκωμα μάλιστα, τὸ ζήλευαν ὅλαις ἡ συμμαθήτριαίς μου, ὅλαις ἡ φίλαις μου, καὶ μοῦ ἀντιγράφανε σ' αὐτὸ τόσα καὶ τόσα ὡραῖα πράγματα, τόσα ποιήματα, καὶ Γαλλικά μάλιστα, ἂν καὶ πολλαὶς ποῦ τὰ γράφανε δὲν ξέρανε οὔτε τὸ Γαλλικὸ ἀλφάβητο ..... καὶ μοῦ λέγανε πῶς ἤτανε δικά τους, καὶ μοῦ τὸ στολίζανε μὲ ζωγραφιαίς, μὲ ἄνθη, μὲ ἐχνογραφίαις.... Πόσο τὸ καμάρωνα σὰν τ' ἄνοιγα καὶ τὸ ξερύλλιζα! Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ὅμως ποῦ τὸν γνώρισα.... ξέρεις ποιάν; ..... ἤτανε τὸ τελευταῖο μυστικὸ ποῦ σὲ παρεκάλεσα νὰ μοῦ κρύψῃς.... καὶ μὲ πόση χαρὰ τότε, Παναγιά μου. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα λοιπὸν ἐκείνη σὲ ξέχασα, ὅπως τὰ ξέχασα ὅλα, ὅλα..... γιατὶ μ' ἔχει ἀπορροφημένη ὅλην ὁ Δημήτρης μου.... καὶ θάσαι λυπημένο γι' αὐτό.... τώρα ὅμως ποῦ σὲ θυμήθηκα πάλι, δὲ θὰ σοῦ περάσῃ ἡ λύπη; ἔ;.. Ἐμένα ὅμως τῆς δύστυχης πότε θὰ περάσῃ ἡ λύπη μου;..... Σαστίζεις, μοναχική μου συντροφιά, π' ἀκοῦς τὴν Ἄννα σου πρώτη φορά, νὰ σοῦ 'μιλᾷ γιὰ λύπη;.... Τί ἐνόμιζες λοιπόν, ὅτι σὲ θυμήθηκα γιὰ νὰ σοῦ 'μιλήσω πάλι γιὰ τῆς κορδέλλαις μου, γιὰ τὸ καινούργιο φόρεμά μου, ἢ γιατὶ τὸ μάθημά μου ἤταν δύσκολο, καὶ πῶς ἡ δασκάλα μου εὐχαριστήθηκε ἀπὸ τὸ κέντημά μου, ἢ ὅτι ἡ ξαδέλφη μου θὰ σκάσῃ ἀπὸ τὴ ζήλεια της, ποῦ τῆς ἔδειξα τὸν ἀγιοβασιλιάτικο σταυρό, ποῦ μοῦ χάρισε ὁ πατέρας μου;... Τίποτε, τίποτε ἀπ' αὐτά. Αὐτὰ ὅλα πετάξανε καὶ πᾶνε πειὰ γιὰ τὴ δυστυχισμένη Ἄννα σου!... Σὲ θυμήθηκα νὰ σοῦ προσθέσω ἕνα φύλλο πολὺ διαφορετικὸ ἀπὸ 'κεῖνα ποῦ σοῦ χάριζα μιὰ φορά.... Ἐκεῖνα ἤταν γιομάτα γέλοια καὶ χαραίς.. ναί, ἀλλὰ τότε καὶ ἡ Ἄννα σου, ἐλεύθερη κι' ἀμέριμνη, σὰν πεταλοῦδα ποῦ τρέχει ἀπὸ τὴ λιγαριὰ στὸ θροῦμπι καὶ δὲ 'μπορεῖ ν' ἀφήσῃ σ' ἡσυχία τὰ φτερά της ἀπὸ τὴν τρέλλα της, ἤτανε τρελλὴ ἀπὸ γέλοια καὶ χαρὰ μόνο· σήμερα ὅμως εἶνε τρελλὴ ἀπὸ τὸν πόνο. Τὸ φύλλο ποῦ θὰ σοῦ προσθέσω σήμερα, βρεμμένο ἀπὸ τὰ δάκρυα ποῦ μοῦ μαράναν τὰ μάγουλα, θἄνε γιομάτο στεναγμούς, γιατὶ ὑποφέρω, ὑποφέρω πολύ,... καὶ ὅμως εἶμαι τόσο νέα ἀκόμη! Ἄχ! τὰ 'μάτια μου σβυστήκανε ἀπὸ τὰ κλάμματα, καὶ ἡ καρδιά μου ἔλυωσε ἀπὸ τοὺς ἀναστεναγμούς. Ἔχω νὰ τὸν 'δῶ, πόσο καιρό!... Δὲν ξέρω, ἀλλὰ τόσο, ποῦ δὲν ὑποφέρω πειά, τόσο ποῦ οὔτε στὸ γράμμά του εὑρίσκω πειὰ παρηγοριά... Θέλω νὰ 'δῶ τὰ μάτια του, θέλω ν' ἀκούσω τὴ φωνή του, νὰ τοῦ 'μιλήσω θέλω.... νὰ καταλάβω τὴ γλυκειὰ πνοή του νὰ μοῦ δροσίσῃ τὴ καρδιά, ποῦ μοῦ ἀνάφτει στὰ στήθη καὶ βαρυαναστενάζει... ἀλλιῶς δὲν θὰ μπορέσω ν' ἀνθέξω πειά... Πόσος καιρὸς πέρασε ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποῦ μοῦστειλε τὸ γράμμα του!... Ἄχ! τί σκληροὶ ποῦναι αὐτοὶ οἱ μεγάλοι! Νὰ θέλουνε καὶ καλὰ νὰ χωρίσουνε δυὸ καρδιαὶς πλασμέναις νὰ μὴ μπορῇ νὰ ζήσῃ ἡ μία χωρὶς τὴν ἄλλη.... Ἄχ! καὶ δὲ σταματᾷ ὡς ἐδῶ ἡ σκληρότης τους. Παιδεύουνε καὶ ἄλλους... γιὰ νὰ μὴν ἀφήνουνε καμμιὰ παρηγοριὰ στῆς δυστυχισμέναις καρδιαὶς τῶν φτωχῶν... Ἀπαγορεύουνε σ' ἐκεῖνον ποῦ μοῦ δίνει τὴ ζωή, νὰ μὲ βλέπῃ,... καὶ φοβερίζουνε τὸν πατέρα μου πῶς θὰ τὸν διώξουν ἀπὸ τὴν ἐκκλησιά, γιὰ νὰ τὸν ἀναγκάσουνε νὰ ζητήσῃ ψωμὶ μὲ τὴ κόρη του μακρυὰ ἀπὸ τὸν τόπο ποῦ φαντάζουνται πῶς ἔγεινε γι' αὐτοὺς μόνο... Ἔ! καὶ τί νομίζετε πῶς θὰ κατορθώσετε μὲ τοῦτο; Τί μικροὶ ποῦ εἴσαστε νὰ πιστεύετε πῶς μὲ ἀπαγορεύσεις καὶ φοβέραις, μπορεῖτε νὰ σπάστε τὴν ἁλυσίδα μὲ τὴν ὁποία ἔδεσε ὁ Θεὸς δυὸ καρδιαίς!... Ὁ Δημήτρης μου εἶνε ἐδῶ, 'στὴν καρδιά μου, ὁ κόσμος λοιπὸν σύσσωμος, δὲν μπορεῖ νὰ μοῦ τὸν ἀφαιρέσῃ ἀπὸ 'κεῖ μέσα... Ὁ πατέρας μου εἶνε ἀφιερωμένος στὸ Θεό, ἡ δύναμις λοιπὸν καὶ τὰ πλούτη ὅλων τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς δὲ μποροῦν νὰ τοῦ στερήσουνε τὸ ψωμὶ τῶν γηρατιῶν του!... Ἂν τοῦ τ' ἀρνηθῆτε σεῖς, θὰ τοῦ τὸ στείλῃ Ἐκεῖνος, Ἐκεῖνος ποῦ βλέπει τὸν πόνο μου καὶ ρίχνει στὴν πονεμένη μου καρδιὰ παρηγοριὰ καὶ δύναμι, Ἐκεῖνος ποῦ σὰν προσκληθοῦμε μιὰ μέρα στὰ πόδια Του, ὅλοι ἴσοι, θὰ τρέμετε νὰ τὸν δῆτε, γιὰ τὴν ἀδικία, τὴν ἀπονιά, τὴν ἀσπλαγχνιὰ ποῦ δείξατε σ' ἕνα δυστυχισμένο γέρο, σὲ μιὰ φτωχὴ γυναῖκα, ποῦ τίποτε ἄλλο δὲν ἐφταίξανε σ' αὐτὸ τὸ κόσμο, παρὰ πῶς τοὺς προώρισε ὁ Θεὸς νὰ δώσουνε ζωὴ σὲ μιὰ ψυχὴ τῆς ὁποίας σύντροφο ἔταξε αἰώνιο τὴ ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ σας... Ἄχ! μὴ μ' ἀρνηθῆς τὴ

χάρι σου, Θεέ μου, έπειδή φαίνουμαι τόσο σκληρή σ' αὐτούς, γιατί ἡ καρδιά μου εἶνε τόσο πικραμένη ποῦ δὲν πορεῖ παρὰ φαρμακωμένα λόγια ν' ἀναστενάζῃ... γιατὶ πονῶ, πονῶ πολύ. Θέλουνε νὰ τὸν νυμφεύσουνε μ' ἄλλη, γιατὶ ἐγὼ δὲν ἔχω νὰ τοῦ δώσω τί-ποτε ἄλλο, ἀπὸ τὴν καρδιά μου γιομάτη ἔρωτα γι' αὐτόν. Ἐ! ἐγὼ τί τοῦ ἀπήντησα, καὶ μὲ τυραννοῦσιν ἔτσι; Ἄκουσε τὸν πατέρα σου· νυμφεύσου. Καὶ μοῦ σπαράζεται ἡ καρδιὰ καὶ μόνο νὰ φαντάζουμε πῶς θ' ἀνήκῃ σ' ἄλλη· ἀλλὰ παρὰ νὰ μὴν τὸν βλέπω;... παρὰ νὰ τὸν βασανίζουνε ἔτσι;.... Δὲν εἶνε, μοῦ φαίνεται ἔγκλημα νὰ τὸν βλέπω ἀπὸ μακρυὰ ἐπειδὴ θἄνε δικός μου; Τί φοβοῦνται λοιπόν;... Τὴ ζήλιά μου; γιατὶ νὰ τὸν ζηλεύω; γιὰ τὴν εὐτυχία του; καὶ τί ἄλλο εἶνε τὸ ὄνειρό του;... Ὄχι, νυμφεύσου, ἀφοῦ τὸ θέλουν οἱ γονεῖς σου, γιὰ νὰ κερδίσῃς τὴν ἐλευθερία σου καὶ μὴ χαθῇς παράκαιρα, γιὰ νἄχω καὶ ἐγὼ τὴ μικρὴ παρηγοριὰ νὰ σὲ βλέπω τὸ 'λίγο καιρὸ ποῦ θὰ μοῦ μείνῃ ἀκόμη νὰ ζήσω ἀπὸ τὸν καϋμὸ τῆς ζήλιας μου... Φοβᾶσαι ὅτι ἂν νυμφευθῇς θὰ παύσω νὰ σ' ἀγαπῶ; Ὄχι. Ποτέ! Πάει πειά! Θὰ σ' ἀγαπῶ αἰώνια, καὶ σιγὰ σιγὰ θὰ μαραίνουμαι ὡς που νὰ κατεβῶ, μὲ τὸ ὄνομά σου στὰ χείλη μου, μὲ τὴν εἰκόνα σου στὴν καρδιά μου, στὸν τάφο, ὅπου θὰ σὲ περιμένω, ὡς νὰ ἔρθῃ ἡ ἡμέρα ὁ Θεὸς νὰ μᾶς ἑνώσῃ γιὰ πάντα.... Γιὰ νὰ σὲ βοηθήσω μάλιστα στὴν εὐτυχία σου, θὰ εἶχα παύσῃ νὰ ζῶ τώρα, ἂν δὲ μὲ ἔφερνε σὲ τρομακτικὴ ἀπελπισία ἡ ἰδέα ὅτι μπορεῖ νὰ μὴ ξαναΐδοθοῦμε στὸν ἄλλο κόσμο, ἀφοῦ μὲ τόση αὐθάδεια θὰ ἐναντιωνόμουνα στὴ θέλησι τοῦ Πλάστη μου, ὁ ὁποῖος μόνο ἔχει δικαίωμα στὴ ζωή μου, ἂν δὲν ἤξευρα τί θησαυρὸς εἶμαι γιὰ τοὺς καϋμένους τοὺς γονεῖς μου, ἂν δὲ φοβόμουνα μὴ πικράνῃ τὰ γεράματά τους ἡ καταλαλιὰ τοῦ κόσμου, ὁ ὁποῖος σκληρός, ὅπως πάντοτε, δὲν θὰ παύσῃ νὰ φλυαρῇ χίλιες ἀνοησίες, ἐναντίον μιᾶς δυστυχισμένης κόρης, ποῦ ἡ μόνη της ἁμαρτία εἶνε πῶς ἀγάπησε, καὶ πόσο!... μέχρι θανάτου... ποῦ δὲ θ' ἀργήσῃ ν' ἄρθῃ, γιατὶ αὐτὸς δὲν εἶνε τόσο σκληρός, ὅσο καμμιὰ φορὰ οἱ ἄνθρωποι, καὶ γρήγορα, πολὺ γρήγορα θὰ τρέξῃ νὰ στερέψῃ τὰ δάκρυα ἀπὸ τὰ λυπημένα μάτια μου, καὶ νὰ σταματήσῃ τοὺς παλμοὺς ἀπὸ τὴ 'ματωμένη μου καρδιά....

(Ἕπεται τὸ τέλος)

Δάφ.

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

ΟΙ ΒΛΑΧΟΙ ΤΗΣ ΠΙΝΔΟΥ

ΜΑΛΑΚΑΣΙ

(Συνέχεια)

Τέχναι.—Ζωγραφική, μουσική, ἀρχιτεκτονική, ξυλουργική, γλυπτική, χρυσοχοϊκή —οἱ Βλάχοι τῆς Πίνδου ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Ἀλῆ-πασᾶ.

Διέπρεψαν ἐπίσης οἱ Βλάχοι τοῦ Μαλακασίου καὶ ὡς χρυσοκεντηταὶ ἐνδυμάτων, ἰδίᾳ Ἀλβανικῶν, ἀρχιτέκτονες, καλλιτέχναι, μουσικοί, γλύπται ξυλουργημάτων, λεπτουργοὶ καὶ τορευταὶ τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου. Ἐδιδάχθησαν δὲ τὰς τέχνας ταύτας ἐν τῇ ἑστίᾳ των παρὰ τῶν προγόνων αὐτῶν. Οὕτως ὁ ἀρχιτέκτων τοῦ Ἀλῆ πασᾶ Σάμπλος ἦτο ἐκ Μετσόβου, ὁ ἀρχιμηχανικὸς δ' αὐτοῦ Καρέτος ἢ Καρέλος, οὗτινος τὴν πολύφερνον καὶ περικαλλεστάτην θυγατέρα Ἑλένην ἐνυμφεύθη ὁ Ὀδυσσεὺς τοῦ Ἀνδρούτσου, ἦτο ἐκ Καλαρριτῶν. Ἐπίσης ἐκ Καλαρριτῶν ἦτο καὶ ὁ ἀρχιχρυσοχόος τοῦ Ἀλῆ Ἀθαν. Τσιμούρης. Ὅπως ἡ μουσική, ἡ ζωγραφική, ἡ ἀρχιτεκτονικὴ καὶ ἡ ξυλουργικὴ ἐν Μετσόβῳ, οὕτως ἡ χρυσοχοϊκὴ ἐν Καλαρρίταις ἔρθασε τότε εἰς σπάνιον βαθμὸν τελειότητος. Στολίσματα εὐαγγελίων, δίσκοι, εἰκόνων ὁλόκληρα περιθώρια, ζῶναι, κανδῆλαι, λυχνίαι καὶ πάντα τὰ κομψοτεχνήματα τῆς τορευτικῆς τῶν πολυτίμων μετάλλων εἶχον ἰδιαιτέραν ἀξίαν ἐξερχόμενα ἐκ τοῦ ἐργαστηρίου Καλαρριτιώτου καλλιτέχνου. Τὰ πλεῖστα τῶν κοσμημάτων, ἅτινα ἐκόσμουν τὰ στήθη, τὸ μέτωπον καὶ τοὺς βραχίονας τῆς Βασιλικῆς καὶ τῆς Κυρᾶς-Φροσύνης τοῦ Ἀλῆ πασᾶ ἦσαν ἔργα τῶν χειρῶν τοῦ Ἀθανασίου Τσιμούρη. Μοναδικὸς εἰς τὴν σφυρηλασίαν ἦτο ὁ Δημ. Παπαγεωργίου, τοῦ ὁποίου ἕκαστος κτύπος τοῦ σφυρίου ἐστοίχιζεν ἓν φλωρίον, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ «δώσῃ τὸν ἀέρα», ὡς ἔλεγε, τῶν ἀργυρῶν μεγάλων δίσκων καὶ τῶν *σινίων*. Ἠπόρησαν οἱ κάτοικοι τῶν Ἰωαννίνων, ὅτε καλέσαντες αὐτὸν ἕνα παράσχῃ ταύτην τὴν ὑπηρεσίαν δι' εὐρὺν δίσκον προωρισμένον διὰ τὸν Σατράπην, ἤκουσαν τὸ βαρὺ αἴτημά του· μάτην τῷ εἶπον ἱκετεύοντες, ὅτι πρόκειται περὶ τῆς ζωῆς των καὶ προσέφερον αὐτῷ ἐν συνόλῳ, προεκτιμῶντες τὴν ἐργασίαν του, μεγάλα ποσά. Ὁ τεχνίτης ἐπέμενεν· ἀλλ' ἤκουσαν τρεῖς μόνοι θαυματουργοὶ κτύποι του, ἵνα ἐπέλθῃ τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα. Καὶ λέγεται εἰπὼν τότε, ὅτι δὲν ἤθελε τὸ πολὺ χρῆμα τῶν ἀδελφῶν του (Ἰωαννιτῶν), ἀλλὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἀξίας τῆς τέχνης του.

Οἱ ζωγράφοι καὶ τορευταὶ Καλαρριτιῶται ὡς ἱερὸν πῦρ διεφύλαξαν κατὰ παράδοσιν ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν χρόνων τὴν τέχνην καὶ μάλιστα τὴν τορευτικήν. Ἐξαίσια δ' ἔργα αὐτῶν κατὰ τὸ σχέδιον καὶ τὴν ἐκτέλεσιν ὑπάρχουσιν εἰς πολλὰς μονὰς τῆς τε ἐλευθεραις καὶ τῆς δούλης Ἑλλάδος. Ἐν Ζακύνθῳ λαμπρὸν ἔργον τοῦ Διαμάντη Μπάφα εἶναι ἡ ἐπὶ τῆς λάρνακος τοῦ Ἁγ. Διονυσίου ἐπὶ πλακὸς ἀργυρᾶς ἐν ἀναγλύφῳ παράστασις τῶν θαυμάτων τοῦ ἁγίου περὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, τὴν ἐπὶ τοῦ καταπετάσματος τοῦ ναοῦ. Ὁ ἀοίδιμος Πκῦλος Λάμπρος διασωθεὶς νήπιον μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Καλαρριτῶν ὑπὸ τῆς μητρός του, ἄνευ πατρὸς καὶ περιουσίας, εἰς Κέρκυραν, τὴν χρυσοχοϊκὴν ἐξέμαθεν ἐκεῖ κατ' ἀρχὰς παρὰ τοῦ χρυσοχόου προμήτορός του, ἐπιδοθεὶς ἰδίως εἰς τὴν χαρακτικήν. Ἔπειτα κατέγειναν εἰς τὴν μελέτην τῆς νομισματικῆς καὶ ἐπεχείρησε τὸ ἐμπόριον τῶν νομισμάτων πρῶτον μὲν εἰς Κέρκυραν, κατόπιν δ' ἐν Ἀθήναις, ὅπου ἔζησεν ἐπὶ 30 ἔτη καὶ ἀπέθανεν ἑβδομηκοντούτης σχεδὸν τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1887. Κατέστη βαθμηδὸν περίφημος νομισματολόγος. Ἦτο δὲ καὶ λίαν φιλόπατρις. Εἶχε συλλέξει πλεῖστα νομίσματα τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν μέσων χρόνων ὅλων τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν καὶ νήσων. Ἔγραψε τόσας περὶ αὐτῶν μονογραφίας θαυμαζομένας ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων καὶ μεφρασθείσας εἰς γλώσσας ξένας. Ἐξήγησε πρῶτος τὰ ἐπὶ τῶν μικρῶν κερματίων γράμματα ΤΡΙ καὶ ΤΕΤΑΡ, ὅτι σημαίνουσι τὴν τιμὴν τοῦ νομίσματος δηλ. Τρι(ημιοβόλιον), Τεταρ(τημόριον). Συνέλεγε δὲ καὶ ἀγγεῖα ἀρχαῖα, βυζαντινὰ καὶ νεώτερα, κοσμήματα, ἔγγραφα παλαιά, ἐφημερίδας, βίους ἁγίων, βιβλία σπάνια, ὡς καὶ διαφόρους μικρὰς μονογραφίας, περὶ ὧν ἔλεγεν ὅτι, «ὅσον καὶ ἂν θεωρῆται ταπεινὴ καὶ ἡ ἐλαχίστη μονογραφία, θὰ ἔχῃ τὶ διδακτικὸν νὰ παράσχῃ εἰς τὴν ἱστοριογράφον· εἶνε λοιπὸν ἀνάγκη ἐπιμελῶς καὶ εὐλαβῶς νὰ περισυλλέγωνται τὰ φυλλάδια ταῦτα καὶ νὰ φυλάσσωνται, διότι πολλάκις γίνονται ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ λίαν σπάνια καὶ δυσέρευτα.» Ἐν τῇ νεανικῇ ἡλικίᾳ του ἐνεπνεύσθη καὶ ὑπὸ τῆς μούσης. Εἰς αὐτὸν δὲ ἀποδίδεται ὑπὸ τῶν βιογράφων του τὸ περίφημον δημοτικὸν ᾆσμα, τὸ ὡς ἀδέσποτον ἀναγραφόμενον εἰς τὰς συλλογάς.

Μάνα, σοῦ λέω δὲν μπορώ τοὺς Τούρκους νὰ δουλεύω,
Δὲν ἠμπορῶ, δὲν δύνομαι, ἐμάλλιασε ἡ καρδιά μου.
Μάνα, θὰ πάρω τὰ βουνά, θὰ πάω νὰ γίνω κλέφτης,
Νἄχω τ' ἀγρίμια συντροφιὰ καὶ τὰ πουλιὰ κουβέντα,
Νἄχω μὲ τὰ κλεφτόπουλα καθημερνὸ λημέρι.
Μάνα, θὰ φύγω καὶ μὲ κλαῖς, μόν' δός μου τὴν εὐχή σου
Κ' εὐχήσου με, μανοῦλά μου, Τούρκους πολλοὺς νὰ [σφάξω.
Καὶ φύτεψε τριανταφυλλιὰ καὶ μαῦρο καρυοφύλλι,
Καὶ πότιζέ τα ζάχαρι καὶ πότιζέ τα μόσχο,
Κι' ὅσο π' ἀνθίζουν, μάνα μου, καὶ βγάζουνε μπού- [μπούκια,
Ὁ γυιός σου ἐὰν ἀπέθανε, μόν' πολεμάει τοὺς Τούρκους.
Κι' ἂν ἔρθῃ μέρα θλιβερή, μέρα φαρμακωμένη,
Νὰ μαρανθοῦν τὰ φύλλα τους νὰ πέσουν τὰ λουλούδια,
Τότε κι' ὁ γυιός σου πέθανε, τὰ μαῦρα νὰ φορέσῃς κλ.

Ἀπὸ χρόνων πολλῶν κατεγίνετο ἐπίσης ὁ Π. Λάμπρος εἰς συλλογὴν σημειώσεων καὶ εἰκόνων, ἵνα ἐκδώσῃ τοὺς βίους τῶν ζωγράφων καὶ χρυσοχόων Καλαρριτιωτῶν. Σκοπὸν δὲ εἶχε μετὰ τῆς βιογραφίας τοῦ ἐν Ζακύνθῳ Διαμάντη Μπάφα νὰ δημοσιεύσῃ καὶ σχεδιαγραφήματα τῶν ἔργων του, ὡς ἔργων γνησίας Ἑλληνικῆς τέχνης, ἐφ' ἧς οὐδόλως ἔχει ἐπιδράσει, κατὰ τὴν ὁμολογίαν του, ἡ Ἰταλική, διότι καὶ ὁ τεχνίτης οὗτος (ὁ Μπάφας) καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν συμπολιτῶν του, οὐδέποτε εἶχον ἐξέλθει τῆς πατρίδος των εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, ἀλλ' ἐν Καλαρρίταις εἶχον ἐκμάθει τὴν κατὰ παράδοσιν ἐκεῖ σωζομένην παλαιὰν τέχνην. Καὶ ὁ Pouqueville λέγει, ὅτι τὴν χρυσοχοϊκὴν ἐν Καλαρρίταις ἐξήσκουν οἱ τῆς κατωτέρας τάξεως κάτοικοι, οἱ μὴ ἔχοντες χρηματικὰ κεφάλαια ἵνα ἐξέλθωσιν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν δι' ἐμπόριον. Ὁ δὲ Στράβων ἀναφέρει ὅτι κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὁ λαὸς τῆς χώρας ταύτης ἦτο πλούσιος καὶ ἀνθηρότατος εἰς τὰς τέχνας καὶ τὸ ἐμπόριον. Τοὺς δὲ λόγους τοῦ ἀρχαίου γεωγράφου μαρτυροῦσι τὰ ἡμέρον ἐν Ἀβάτῳ, θέσει πλησίον τῶν Καλαρριτῶν ἔνθα σώζονται ἐρείπια Πελασγικῶν τειχῶν, ἀνασκαπτόμενα ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων καλλιτεχνικώτατα ἀρχαῖα ἀγγεῖα καὶ κοσμήματα.

Ἤδη, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Π. Λάμπρου, τὸ ἀτελὲς περὶ ζωγράφων καὶ τορευτῶν Καλαρριτιωτῶν ἔργον του εὑρίσκεται εἰς ἀποσπάσματα παρὰ τῷ διαπρεπεῖ υἱῷ του κ. Σπ. Π. Λάμπρῳ, καθηγητῇ τῆς ἱστορίας ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπιστημίῳ. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές, ὅτι δύσκολον νὰ εὑρεθῇ ἀνήρ, ὅστις συγκεντρώνων ἐν ἑαυτῷ τὰς περὶ τοῦ πράγματος γνώσεις τοῦ Παύλου, νὰ προβῇ εἰς τὴν συμπλήρωσιν καὶ ἔκδοσίν του, ἀλλ' ἐλπίζομεν ὅτι ὁ πολυμαθὴς υἱός του κ. Σπυρίδων θέλει φροντίσῃ ἐν καιρῷ περὶ τοῦ πολυτίμου τούτου ἔργου, ὅπερ οὕτω μένον εἶνε ἀνεπανόρθωτος ἐθνικὴ ζημία, κατὰ τὴν ὁμολογίαν τῶν εἰδημόνων. Καθὼς καὶ διὰ τὴν πραγματείαν «περὶ τυπογραφίας ἀπὸ ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος», ἣν ἐπίσης ἀτελῆ μετὰ τὸν θάνατόν του κατέλιπεν ὁ ἀείμνηστος.

Τοὺς διασημοτέρους τῶν τεχνιτῶν τούτων Βλάχων ἐφύλαττεν εἰς τὴν αὐλήν του ὁ Ἀλῆ πασᾶς τῶν Ἰωαννίνων. Ἀνεφέραμεν προηγουμένως τὸν ἀρχιτέκτονα Σάμπλον ἐκ Μετσόβου, τὸν ἀρχιμηχανικὸν Καρέτον ἢ Καρέλον καὶ τὸν ἀρχιχρυσοχόον Τσιμούρην ἐκ Καλαρριτῶν, τοὺς ἰατροὺς Κωλέττην καὶ Τσαπρασλῆν ἐκ Συράκου. Ἐκτὸς δ' αὐτῶν ὑπῆρχον καὶ τρία τέσσαρα πρόσωπα ἐκ Σαμμαρίνης, ὁ ἁρματωλὸς τοῦ Μετσόβου Δελιγιάννης, ὁ Νικολογιάνκος ἐκ Καλαρριτῶν, ὁ Παχώμης, Δῆμος Κωλέττης, Γκιούρτης, Κοντογιάννης ἐκ Συράκου καὶ ἄλλοι. Τοὺς τελευταίους τούτους ἀναφέρει ὁ ποιητὴς Ἰωάννης Βηλαρᾶς εἰς τὸ σατυρικὸν ποιημάτιόν του «ἡ ἐν Ἰωαννίνοις περὶ τὸ 1803 ἀεροστατικὴ σφαῖρα», δι' οὗ περιγράφει ὁ ἀγχίνους ποιητὴς μετὰ περισσῆς ἀστειότητος τὴν προπαρασκευὴν καὶ ἔκβασιν τῆς ἐπιχειρήσεως τοῦ Συρακιώτου Παχώμη πρὸς ἀνύψωσιν ἀεροστατικῆς σφαίρας ἐν Ἰωαννίνοις κατ' ἐπιθυμίαν τοῦ σατράπου Ἀλῆ πασᾶ.

Ποῦ εἶσθε, κόσμος;

φωνάζει ὁ ποιητής,

Συναθροισθῆτε!
Δράμετ' εὐθέως καὶ μὴν ἀργῆτε.
. . . . . .
Τοῦ περιφήμου πολλὰ Βλανσιάρου,
Εὐτυχισμένων Γάλλων Ἰκάρου,
Μέλλει νὰ ἰδῆτε, καὶ Γουλφανιέρου
Ζηλωτὴν μέγαν, Σεράκο[1], χαίρου,
Χαίρου, Σεράκο, τ' εἶνε παιδί σου?
Κ' ἡ δόξα ὅλη εἶν' ἐδική σου.
Ἴκαρος νέος μὲ νέον τρόπον
Θέλει πετάξει 'ς τοῦτον τὸν τόπον.
. . . . . .
Μπρέ!... τί παράταξις, τί κόσμου πλῆθος!
Νὰ κι' ὁ Παχώμης μὲ γλυκὺν ἦθος.
Γρήγορα-γρήγορα πάντα προβαίνει:
Καὶ εἰς τοὺς ὤμους του τὸ βάρος φέρνει.
Τὸν βοηθάει ἀριστερόθεν
Ὁ Γιώργης Γκιούρτης καὶ δεξιόθεν
Ὁ κὺρ Δημήτρης τ' ἀντισηκώνει,
Πάντα τὸ βάρος τοῦ διορθώνει.
Νικολαγιάνκος μὲ τὸ βαστοῦνι
Τοῦ κὺρ Παχώμη καὶ κοντογοῦνι,
. . . . . .
Ὁ Γιώργης Ἄρτης 'ς τὸ δεξὶ χέρι
Ἕνα καλάθι γεμάτο φέρει,
Ὁ Κοντογιάννης εἰς τὸ κεφάλι
Γεμάτο κάρβουνα ἕνα μαγκάλι,
Δέκ' ἄλλοι Βλάχοι ἀκολουθοῦσι
Καὶ ὁ καθένας κάτι βαστοῦσι.
. . . . . .
Φθάν' ἡ παράταξις 'ς τὸν ὡρισμένον
Τόπον, γιὰ τοῦτο ἡτοιμασμένον.
. . . . . .
Γκιούρτης, Κωλέττης (Δῆμος) μὲ τὸν Παχώμη
Καὶ δέκα ἄλλοι Βλάχοι ἀκόμη
Φυσοῦν ἀπαύστως . . . . . .
. . . . . .
Μὲ μέγαν κόπον σὲ μισὴ 'μέραν
Τέλος φουσκώνουν αὐτὴν τὴν Σφαῖραν
. . . . . .
Ὁ Γκιούρτης πρόθυμος πέρνει καὶ ἄλλους
Ἀπὸ τοὺς Βλάχους τοὺς πλειὸ μεγάλους,
Βάνοντ' εἰς τάξιν ἀπὸ τὸ μέρος,
Ὁποῦ τὴν βίαν θωροῦν τ' ἀγέρος,
Καὶ τοὺς τσουμπέδες ὅσο μποροῦσι
Ἐξαπλωμένους σφικτὰ κρατοῦσι.
Τότ' ὁ Παχώμης, τάλιε[1], φωνάζει.
Κόφτει ὁ Γκιούρτης . . . . . .
Δέγει ὁ Παχώμης, τάλιε κι' ἀπέκει,
Ντράκουλ[2], φωνάζει, τάλιε παρέκει.
Ὅσο νὰ τρέξουν, ὅσο νὰ κόψουν,
Τέτοιοι ἀνθρῶποι πῶς νὰ προκόψουν;
Γυρίζει ἡ Σφαῖρα ὅλ' ἄνω κάτω
Κ' εὐθὺς ἀνάρτει ἀπὸ τὸν πάτο.
Ἀνακατόνοντ' εὐθὺς οἱ Βλάχοι,
Πηδοῦν, φωνάζουν σὰν οἱ βατράχοι,
Ἰού, λέϊ, σ' ἄρσε[3], τί ἁμαρτία!
Τοῦ κὺρ Παχώμη τί ἀδικία!
. . . . . .

Ὁ Δῆμος καὶ Χρῆστος Κωλέττης, ὅστις ἐν ἔτει 1822 ἐστάλη μετὰ τοῦ Γεωργίου Πραΐδου παρὰ τῶν Ἀκαρνάνων πρὸς τὸν Μαυροκορδάτον, ἵνα προσκαλέσωσιν αὐτὸν νὰ γίνῃ ὀργανιστὴς καὶ ἀρχηγός των, ἦσαν ἀδελφοὶ τοῦ περιφήμου Συρακιώτου ἰατροῦ τοῦ Ἀλῆ-πασᾶ καὶ μετὰ ταῦτα μεγίστου πολιτικοῦ τῆς Ἑλλάδος Ι. Κωλέττη. Ὁ βίος καὶ τὰ κατορθώματα τοῦ ἀνδρὸς τούτου τυγχάνουσι γνωστὰ πλέον εἰς πάντας τοὺς Ἕλληνας. Περὶ τοῦ ἑτέρου ὅμως ἰατροῦ τοῦ πασᾶ, Συρακιώτου ἐπίσης, τοῦ Γ. Τσαπρασλῆ, οὐδὲν σχεδὸν ἀναφέρει ἡ ἱστορία. Καὶ ὅμως διεδραμάτισε καὶ αὐτὸς σπουδαῖον πρόσωπον ἐν Ἰωαννίνοις κατὰ τὰς ἀξιοσημειώτους ἐκείνας ἡμέρας τοῦ ἔθνους μας. Τὰ ἑξῆς ὀλίγα, ἅτινα ἔμαθον περὶ αὐτοῦ παρὰ τῆς γηραιᾶς καλογραίας Στάμως τῆς μονῆς τοῦ Προφήτου Ἠλίᾳ ἐν Συράκῳ, παρατίθημι ἐνταῦθα. Ἀφοῦ ἐδιδάχθη τὰ πρῶτα μαθήματα ὁ Γεώργιος Τσαπρασλῆς ἐν Συράκῳ ἀπῆλθεν εἰς Ἰταλίαν, ὅπως σπουδάσῃ τὴν ἰατρικήν. Ἐκεῖ περὶ τὸ τέλος τῶν σπουδῶν αὐτοῦ εἷς τῶν καθηγητῶν του παρατηρήσας τὴν ὀξύνοιαν καὶ μεγαλοφυΐαν τοῦ νεανίου, ἐπρότεινεν αὐτῷ νὰ τὸν υἱοθετήσῃ καὶ τῷ δώσῃ τὴν μονογενῆ θυγατέρα του εἰς γάμον. Ὁ νεαρὸς Γεώργιος ἑλκυόμενος ὑπὸ τοῦ κάλλους τῆς Ἰταλίδος λυγερῆς, κἄπως ἐπεθύμει τὸ συνοικέσιον, ἀλλὰ δὲν ἀπεφάσιζε νὰ δώσῃ τὸν λόγον πρὶν ἢ ζητήσῃ τὴν συμβουλὴν τῶν οἰκείων του. Γράφει λοιπὸν πρὸς τὸν πρεσβύτερον ἀδελφόν του εἰς Συράκον. Οὗτος Σωφρόνιος καλούμενος, Σπυρίδων δ' ἐν τοῖς κοσμικοῖς περινούστατος, πεπαιδευμένος καὶ πλούσιος, διετέλει τότε ἡγούμενος τῆς ἐν λόγῳ μονῆς τοῦ Προφήτου Ἠλίᾳ ἐν Συράκῳ. Ἰσοπεδώσας τοὺς βράχους, ἐφ' ὧν κεῖται ἡ μονή, ἐπεξέτεινε τὸν χῶρον αὐτῆς οὕτος καὶ ἐξωράϊσεν αὐτὴν ἐπὶ τὸ ἀξιοπρεπέστερον. Ἅμα ἀναγνοὺς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ σπουδαστοῦ ἀδελφοῦ του, ἀπαντᾷ εἰς αὐτὸν αὐστηρῶς ν' ἀπορρίψῃ ἀμέσως τὴν ὀλεθρίαν τοῦ καθηγητοῦ του πρότασιν καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ ὅσον τάχιον εἰς τὴν πατρίδα, ὅπου ἄλλαι σπουδαιότεραι ἐθνικαὶ ὑποθέσεις τὸν ἐκάλουν. Ἀλλ' ὁ Γεώργιος, ὅστις, ὡς φαίνεται, ἔτρεφε συμπάθειαν πρὸς τὴν μοναχοκόρην τοῦ καθηγητοῦ του, δὲν πείθεται εἰς τὰς συμβουλὰς τοῦ ἀδελφοῦ του. Ὥστε ἠναγκάσθη οὗτος νὰ καταφύγῃ εἰς ἄλλο μέσον, καὶ διὰ δευτέρας ἐπιστολῆς του ἐφιλοτίμησεν αὐτὸν νὰ ἔλθῃ τοὐλάχιστον νὰ λάβῃ αὐτοπροσώπως τῶν γονέων του τὴν εὐχήν. Μὴ ἀπωθῶν τὸ πάτριον τοῦτο ἔθιμον ὁ Γεώργιος καὶ θεωρῶν τὸν γάμον ἄμοιρον τῆς δεούσης εὐδαιμονίας ἄνευ τῆς εὐχῆς τῶν γονέων, πείθεται εἰς τὴν πρόσκλησιν καὶ ἔρχεται εἰς Συράκον. Ἐνταῦθα ὅμως πίπτει εἰς τὴν πλεκτάνην, ἣν τόσον τεχνικῶς τῷ ἔστησεν ὁ ἀδελφός του Σωφρόνιος. Συλλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ καὶ κρατεῖται ἐν τῇ αὐλῇ του ὡς ἰατρός. Ἐκεῖ μετὰ τοῦ μεγαλεπηβόλου συμπατριώτου καὶ συναδέλφου του Ι. Κωλέττη συζῶν ἐμυήθη εἰς τὰ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας καὶ λησμονήσας τὰς ἐν Ἰταλίᾳ ἐρωτικὰς ὁρμάς του, ἐπεδόθη μετ' αὐτοῦ ψυχῇ τε καὶ σώματι εἰς τὰ ἔργα τῆς Ἑταιρίας. Πολλάκις οἱ δύο οὗτοι ἀπεπειράθησαν νὰ φονεύσωσι τὸν Ἀλῆ ἢ ζῶντα νὰ παραδώσωσιν αὐτὸν εἰς τοὺς Ἕλληνας. Διὰ τοῦτο, ὅτε ἡμέραν τινὰ ὁ Βεζύρης ἠσθένησε ἢ προσεποιήθη τὸν ἀσθενῆ, ὁ Κωλέττης ἐπρότεινεν εἰς αὐτὸν τὴν ἀλλαγὴν τοῦ κλίματος καὶ συνεβούλευσεν ἐκδρομὴν μέχρι Κερκύρας, ὅπου ἐσκόπευε νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ καὶ παραδώσῃ εἰς δολοφονικὰς χεῖρας. Ἀλλ' ὁ Ἀλῆς ἐννοήσας, φαίνεται, τὸν σκοπόν του ἐφρύαξε καὶ ἦτο ἕτοιμος νὰ διατάξῃ τὴν ἀπαγχόνισιν τοῦ Κωλέττη, ἂν δὲν εἰσήρχετο αἰφνηδίως ἀπὸ σκοποῦ ὁ Τσαπρασλῆς, ὅστις ἐπληροφόρησε τὸν πασᾶν ὅτι δὲν ἦτο τίποτε ἡ ἀσθένειά του καὶ ὅτι δῆθεν ὁ Κωλέττης δὲν ἔκαμεν καλὴν διάγνωσιν. Διὰ τῶν λόγων τούτων τοῦ Τσαπρασλῆ περιεπλάκη εἰς τὰς ὑπονοίας του ὁ Ἀλῆς καὶ θωπεύσας τοὺς ὤμους τοῦ ἰατροῦ εἶπε μετὰ πονηροῦ μειδιάματος: «Μπρέβο, ὡρὲ μπύρο μου, ἀπὸ ὅσους γιατροὺς ἔχω στὸ παλάτι μου ἐσὺ μοναχὰ εἶσαι ἄξιο γιὰ μένα». Ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Σατράπου ὁ Τσαπρασλῆς ἔγραψε «Γραμματικὴν τῆς Κωστοβλαχικῆς γλώσσης» τῆς γλώσσης δηλαδὴ τῶν Βλάχων τῆς Πίνδου, ἥτις δυστυχῶς ἀπωλέσθη κατὰ τὴν ἐπανάστασιν εἰς χειρόγραφον. Εἰς βρύσιν δέ τινα ἀνεγερθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Τσαπρασλῆ, ὁ φίλο-

---

1 Τὸ Συσάκον γράφει Σεράκο, ὡς ἔγραφον αὐτὸ πάντες ἐπὶ Ἀλῆ-πασᾶ

2 Λέγουσιν, ὅτι ὁ Παχώμης ἦτο ἐκ Καλαρριτῶν, ὅπου δεικνύουσι καὶ τὰ ἐρείπια τῆς οἰκίας του. Ἀλλὰ περιέργον τότε πῶς σύγχρονός του ὁ Βηλαρᾶς λέγει αὐτὸν Συρακιώτην.

1 Τάλιε = κόψε, βλαχ.
2 Ντράκουλ = διάβολε.
3 Ἰού, λέϊ, σ' ἄρσε = οὔ, καϋμένε, ἐκέκκε.

καὶ συνάδελφός του Βηλαρᾶς ἔγραψε τὸ ἑξῆς ὡραῖον ἐπίγραμμα.

Πίνε, διαβάτη, χορταστὰ τὸ καθαρὸ νερό μου·
Κάθου, ξαπόσταινε κοντὰ στὸν ἴσιο τὸν δικό μου.
Μ'ἀνάστησεν ὁ Τσαπρασλῆς καὶ μοῦχει παραγγείλει
Νὰ θεραπεύω δροσερὰ τὰ δίψασμένα χείλη,
Καθὼς κι' αὐτὸς μὰ τὴ σπουδὴ καὶ πρᾶξιν ἔχει μάθει
Νὰ θεραπεύῃ τοῦ κορμιοῦ τοὺς πόνους καὶ τὰ πάθη.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων αὐλικῶν του κατώρθωσεν ὁ Ἀλῆ-πασᾶς διὰ τῶν καταχθονίων τρόπων του νὰ διαφθείρῃ καὶ τινας ἐκ τῶν Βλάχων, ἵνα μεταχειρίζηται αὐτοὺς ὡς ὄργανα εἰς τοὺς αἰσχροὺς καὶ ἀχρείους σκοπούς του. Οὗτω δύο Βλάχοι ἐκ Σαμμαρίνης, ὄργανα τοιαῦτα τοῦ Ἀλῆ, καταμηνύσαντες τὸν ἐκ Βλαχίας ἐπιστρέψαντα εὔπορον Ζαγορίσιον Ι. Τσιγαρᾶν μετὰ τριῶν ἐξαδέλφων του, ὅτι δῆθεν ἐγύμνωσαν τὸ καρβάνι των καθ' ὁδόν, ἠνάγκασαν αὐτοὺς νὰ πληρώσωσιν ἱκανὰ χρήματα εἰς τὸν Ἀλῆν, ἵνα ἀποφύγωσι τὸν δι' ἀγχόνης θάνατον. Μεταξὺ δὲ τῶν προδοτῶν τῆς καλλονῆς διαφόρων εὐειδῶν νεανίδων καὶ νεανιῶν ἐντίμων οἰκογενειῶν, ἁρπαζομένων ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ βιαίως, συγκατελέγετο, κατὰ παράδοσιν, καὶ ὁ ὁπλαρχηγὸς τοῦ Μετσόβου Ι. Δελη-γιάννης, ὁ καὶ προδότης καὶ δολοφόνος τοῦ ἥρως Βλαχάβα ἐν Ἰωαννίνοις. Ὁ Leake ἀναφέρει ὅτι ἐν Μετσόβῳ ἐν τῇ συνοικίᾳ Ἀνήλιο εἶδε λαμπρὸν μέγαρον οἰκοδομηθὲν δαπάνῃ τοῦ Μουχτὰρ-πασᾶ, υἱοῦ τοῦ Ἀλῆ, χάριν ὡραίου Μετσοβίτου νεανίου, ὃν ὁ ἀχρεῖος οὗτος διέφθειρε. Τοιοῦτος ἄθλιος προδότης ἦτο ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Ἀλῆ καὶ Ζούκης τις ἐκ Καλαρριτῶν. «Μεταξὺ τῶν δέκα ἑπτὰ πνιγισῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῶν Ἰωαννίνων νεονύμφων μετὰ τῆς Κυρᾶς-Φροσύνης ἐν ἔτει 1801, λέγει ὁ Leake, συγκατελέγετο καὶ ἡ σύζυγος τοῦ ἐκ Καλαρριτῶν πιστοῦ ὑπηρέτου (τοῦ Ἀλῆ) Ν. Γ., —ἀναμφιβόλως τοῦ προμνησθέντος ἐν τῷ ποιήματι τοῦ Βηλαρᾶ Νικολαγιάνκου, καθ' ἡμᾶς, — εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ὁποίου, κατὰ τὴν ἀποτρόπαιον ἐκείνην ἑσπέραν οὐ μόνον ἐδείπνησεν ὁ Ἀλῆς, ἀλλὰ καὶ τὰ δύσμοιρα ἐκεῖνα ὄντα νύκτωρ περισυνήγαγεν. Εἰκάζουσι πολλοὶ ὅτι ὁ ἀχρεῖος οὗτος καὶ πιστὸς τοῦ Ἀλῆ ὑπηρέτης προεγίνωσκε τὴν καταδίκην τῆς συζύγου του καὶ μόνον πρὸς σωτηρίαν τῶν τιμαλφῶν αὐτῆς πραγμάτων ἐφρόντισε. Προεῖπεν αὐτῇ ὁ ἀλητήριος νὰ ἐμφανισθῇ, εἰς τὸν βεζύρην, ἐὰν ζητηθῇ παρ' αὐτοῦ, ἄνευ κοσμημάτων καὶ πολυτελῶν ἱματίων, διότι μέλλει νὰ τῷ προσφέρῃ ἐκεῖνος δῶρα, θὰ μετέβαλλε δὲ γνώμην ἐὰν ἐνεφανίζετο κεκοσμημένη! Καὶ τὰς μὲν ἕνδεκα ἐκ τῶν δυστήνων τούτων γυναικῶν ὡδήγησε μόνος ὁ Ταχὴρ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος Ν. Γ. Κατὰ δὲ τὴν ἀπαγωγὴν τῶν ἄλλων παρηκολούθει τὸν Ταχὴρ καὶ ὁ Ἀλῆς ἔφιππος μέχρι τῆς θύρας τῆς οἰκίας ἑκάστης αὐτῶν. Ἐκ τῆς οἰκίας δὲ τοῦ Ν. Γ. ἀπέστειλεν αὐτὰς πάσας εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Νικολάου τῶν Κοπόνων ἔξω τῶν Ἰωαννίνων παρὰ τὴν λίμνην, ἔνθα διὰ λέμβου ἐξετελέσθη ὑπὸ τὸν πέπλον τῆς νυκτὸς τὸ στυγερὸν τοῦ καταποντισμοῦ των κακούργημα». Μόνον μεταξὺ τῶν Συρακιωτῶν δὲν ἠδυνήθη νὰ εἰσχωρήσῃ ἡ Ἀλιπασαλίτικη διαφθορά. Οὐδὲν τοιοῦτον αἰσχρὸν ὄργανον ἀναφέρεται ἐκ Συράκου ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Ἀλῆ οὔτε παρὰ τῆς ἱστορίας οὔτε κατὰ παράδοσιν. Ὅλως ἀπεναντίας μάλιστα διελογίζοντο οἱ ἐκ Συράκου αὐλικοὶ τοῦ σατράπου τῆς Ἠπείρου, τυγχάνοντες ὄργανα ἄλλων σκοπῶν, σκοπῶν ἐντίμων καὶ ἐνδόξων, τῶν σκοπῶν καὶ τῶν ἐνεργειῶν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας. Ὅτε δέ ποτε ὁ ἀσελγὴς τύραννος ἐπεχείρησε ν' ἀποστείλῃ εἰς Συράκον τζαχανταρέους, ἵνα ἁρπάσωσι διὰ τὸ χαρέμιόν του τὴν περικαλλεστάτην θυγατέρα τοῦ Χρηστοδήμα, ἀρραβωνισμένην οὖσαν μετά τινος Καλαρριτιώτου, ἐξηγέρθη ἔνοπλον κατ' αὐτῶν ὄχι μόνον τὸ Συράκον ὁλόκληρον, ἀλλὰ καὶ τὸ Παληοχῶρι. Προφθάσαντες δὲ τοὺς ἅρπαγας, καθ' ἃ ἀναφέρει ὁ Leake καὶ ἡ παράδοσις, κάτωθεν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἠνάγκασαν αὐτοὺς νὰ ἐπιστρέψωσι καὶ νὰ κλεισθῶσιν ἐν τῇ μονῇ τῆς Κιπίνας ὑπὸ τοὺς βράχους τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ὅπου ἐπολιόρκησαν αὐτοὺς οἱ Συρακιῶται. Ἐκ τούτου ἰδὼν ὁ Ἀλῆς τὸ ἀδύνατον τῆς ἐκτελέσεως τοῦ σκοποῦ του, διέταξε τὴν ἀπόδοσιν τῆς νεάνιδος εἰς τὸν ἐν Καλαρρίταις μελλόνυμφόν της. Εἰς δὲ τοὺς ἐν Ἰωαννίνοις αὐλικούς του Κωλέττην καὶ Τσαπρασλῆν διαμαρτυρηθέντας θρασύτατα κατὰ τῆς αὐθαιρεσίας του ταύτης, ὁ φοβερὸς λεγόμενος Ἀλῆς, περιδεὴς ἠρνήθη ὅτι αὐτὸς εἶχεν ἀποστείλει τοὺς τζαχανταρέους, ἀποκριθεὶς ὅτι αὐτοὶ δῆθεν δι' ἑαυτοὺς ἐπεχείρησαν ν' ἁρπάσωσι τὴν κόρην καὶ χάριν δικαιολογήσεως μάλιστα τῶν λόγων του ἐτιμώρησε τοὺς ἅρπαγας.

(Ἕπεται συνέχεια) Κ. Δ. ΚΡΙΕΤΑΛΛΗΣ

Η ΣΚΟΥΔΟΦΟΡΟΣ ΤΡΑΠΕΖΑ

(Ἐπεισόδιον τῆς ζωῆς τοῦ Ροῦβενς)

Ὅ,τι θὰ διηγηθῶ συνέβαινε κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα.

Τὸ ὄνομα τοῦ Πέτρου Παύλου Ροῦβενς, τοῦ ἐξόχου ἐκείνου μάγου τοῦ χρωστῆρος καὶ τοῦ μεγαλείου τῶν ἐντυπώσεων, δὲν ἦτο διαδεδομένον ἔτι ἀρκούντως. Κατῴκει δὲ οὗτος εἰς Παρισίους ἐν ταπεινῷ τινι ξενοδοχείῳ κειμένῳ οὐχὶ μακρὰν τῶν ἀνακτόρων τῆς προστάτιδος αὐτοῦ Μαρίας τῶν Μεδίκων.

Ὁτὲ πλούσιος καὶ διάγων βίον πριγκηπικὸν καὶ ἄλλοτε — συνηθέστερον — πάμπτωχος, ἦτο πάντοτε μέγας κακοπληρωτὴς πρὸς τὸν ξενοδόχον του.

Οὗτος δέ, ἀδιάφορος πρὸς τὴν τιμὴν τοῦ νὰ ἔχῃ ἐνοικιαστὴν τὸν πρῶτον ζωγράφον τῆς ἐποχῆς, καὶ ὅπως ἕκαστος φρόνιμος ἔμπορος, περιφρονῶν τὰς ὡραίας τέχνας, πολλάκις ὕβριζε τὸν ἐνοικόν του.

Ἡμέραν τινὰ μάλιστα, ὧν κάκιστα διατεθειμένος, ἠπείλησεν αὐτὸν ὅτι ἐὰν δὲν ἐπλήρωνεν αὐθωρεὶ θὰ τὸν ἀπέβαλλεν ἐκ τοῦ ξενοδοχείου ὡς τὸν τελευταῖον ἀγύρτην.

Ἐκείνην δὲ τὴν πρωΐαν, καίτοι ἐκ τοῦ Λούβρου ἐπανερχόμενος ὁ Ροῦβενς, δὲν ἦτο κάτοχος οὐδ' ἑνὸς *μαραβεδί*.

Τί νὰ πράξῃ;

Ὁ ξενοδόχος οὐδεμίαν προθυμίαν ἐδείκνυε νὰ δώσῃ προσοχὴν εἰς τὰς δικαιολογίας, ἃς ὁ δυστυχὴς καλλιτέχνης προσεπάθει νὰ εὕρῃ.

Ἤθελε τὰ χρήματα καὶ ἄνευ βραδύτητος· ἀμέσως.

Ὁ καλλιτέχνης, ἀμηχανῶν, ἀποσπᾷ ἐκ τοῦ τοίχου μικρὰν τινα εἰκόνα, γράφει κατεσπευσμένως ἐπιστολὴν πρὸς γνωστόν του πρόσωπον, ἐν ᾧ ζητεῖ παρ' αὐτοῦ χιλίας διακοσίας λίβρας ὡς ἀντίτιμον τῆς εἰκόνος καὶ ἐκπέμπει ἀμέσως ἐντολοδόχον πρὸς αὐτόν. Μετὰ παρέλευσιν εἴκοσι λεπτῶν ἐπανέρχεται οὗτος μετὰ τῆς εἰκόνος, λέγων ὅτι ὁ ἀγοραστὴς προσφέρει μόνον ὀκτακοσίας.

Ἀγανακτήσας, διότι διεπραγματεύοντο οὕτω τὸ ἔργον του, ὁ ζωγράφος κατασχίζει τὴν εἰκόνα εἰς μικρὰ τεμάχια καὶ καταπατεῖ αὐτά.

— Μίαν εἰκόνα τοῦ Ροῦβενς, ἀναφωνεῖ, νὰ ἐκτιμῶσι ὀκτακοσίας λίβρας!..... εἶνε αἶσχος!

Ὁ ξενοδόχος μὴ ἐννοῶν πῶς ἠδύναντο ν' ἀρνοῦνται τοιουτοτρόπως χρυσᾶ σκοῦδα καὶ βλέπων διὰ μιᾶς ἐξαφανιζομένην τὴν ἐλπίδα, ὅτι θὰ ἐλάμβανε τὰ χρήματά του, χάρις εἰς τὴν θρασύτητα τοῦ ἐνοίκου του, ὀργίζεται, ἐξάπτεται·

— Ν' ἀρνῆσαι ὀκτακοσίας λίβρας διὰ μίαν ἐλεεινὴν ζωγραφίαν ἐκεῖ, εἶνε τρέλλα! Καὶ ἀφοῦ ἔτσι κάμνεις, σοῦ προσθέτω καὶ ἐγὼ ἢ νὰ φύγῃς ἀμέσως ἢ νὰ μὲ πληρώσῃς ἀμέσως.

Ὁ καλλιτέχνης ἀναστρέφει μετὰ θλίψεως τὰ κενὰ θυλάκια τοῦ ἐνδύματός του.

Ἐξηγριωμένος ὁ ξενοδόχος τὸν ἐξωθεῖ σχεδόν, ὅτε ὁ Ροῦβενς, μὴ βλέπων ἄλλην διέξοδον, ὑποσχεται ἐπὶ λόγῳ τιμῆς ὅτι θὰ τὸν πληρώσῃ καθ' ὁλοκληρίαν ἐν τῷ διαστήματι ὀκτὼ ἡμερῶν.

Μετὰ ταῦτα δέ, δίχως ν' ἀναμένῃ τὴν ἀπάντησιν τοῦ δυστρόπου ξενοδόχου, ἀναβαίνει εἰς τὸ δωμάτιόν του καὶ κλείεται.

Κατὰ τὸ ὑπ' αὐτοῦ ὁρισθὲν διάστημα ὁ Ροῦβενς ἅπαξ μόνον τῆς ἡμέρας ἐφαίνετο. Ὀσάκις δὲ ἐξήρχετο, ἐλάμβανε πάντοτε μετ' αὐτοῦ τὴν κλεῖδα τοῦ δωματίου του.

Τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἔλληγεν ἡ προθεσμία, κατῆλθε κρατῶν διὰ τῆς χειρὸς μικράν τινα *βαλίζαν*.

Στραφεὶς δὲ πρὸς τὸν ξενοδόχον.

— Ἐτήρησα τὸν λόγον μου, τῷ εἶπε· θὰ εὕρῃς ἐν τῷ δωματίῳ μου, ἐπὶ τῆς τραπέζης τὸν χρυσὸν τὸν ὁποῖον σοὶ ὀφείλω· κύριε ξενοδόχε μου, καληνύκτα!

Καὶ φέρων τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ πίλου του, ὁ διάσημος καλλιτέχνης ἐγκατέλειψε τὸ ἥκιστα φιλόξενον ἐκεῖνο ξενοδοχεῖον, ὡς μεγαλοπρεπὴς πρίγκηψ ὅστις ἔκαμε τὴν μεγαλητέραν γενναιοδωρίαν.

Χωρὶς νὰ βραδύνῃ ὁ ξενοδόχος μας ἀνῆλθε μὲ ταχὺ βῆμα τὴν ἄγουσαν πρὸς τὸ δωμάτιον τοῦ Ροῦβενς κλίμακα.

Ἡ θύρα ἦτο ἀνοικτή. Πρὶν ἤδη εἰσέλθῃ ἐν αὐτῷ διέκρινεν ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐσπαρμένα διάφορα νομίσματα ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ· τετραπλᾶ καὶ διπλᾶ λουδοβίκια, σκοῦδα καὶ ἡμίσκουδα ἔλαμπον ἐκεῖ ἐν ἱκανῷ ἀριθμῷ.

Τὸ ὄμμα τοῦ ἀγαθοῦ ξενοδόχου ἐσπινθηροβόλησεν ἀγαλλιῶν δὲ ἐνδομύχως, ἔσπευσε νὰ εἰσέλθῃ ὅπως κρύψῃ ὅλον ἐκεῖνον τὸν χρυσὸν ὃν ἐθρήνει πρὸ μικροῦ.

Ἀπάτη! Μόλις θίγει τὴν τράπεζαν διὰ τῆς χειρός του καὶ ὀπισθοδρομεῖ φρικιῶδῶς τεταραγμένος. Ἡ τράπεζα ἦτο καθ' ὁλοκληρίαν ἐζωγραφημένη! Ἅπαντα ἐκεῖνα τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ νομίσματα τὰ τόσον θαυμασίως ἀπατηλὰ ἦσαν ἁπλῶς καὶ μόνον ἔργα τοῦ χρωστῆρος τοῦ διδασκάλου!

Παροργισθεὶς ὁ ξενοδόχος μας σπεύδει πρὸς τὰ ἐρμάρια, ἅτινα ἐχρησιμοποίουν ὡς ἱματιοφυλάκιον. Ἐὰν ἐπῴλει τὰς περιβολάς, ἃς ὁ καλλιτέχνης εἶχε παραιτήσει θὰ ἀπεζημιοῦτο ἐν μέρει ἴσως.

Εὐτυχῶς τὸ ἱματιοφυλάκιον ἦτο πλούσιον! ἐπενδύται ἐκ βελούδου καὶ μετάξης διαφόρων χρωμάτων, μανδύαι, πῖλοι μετὰ πτερῶν, ὑποδήματα, παλαιαὶ μακραὶ σπάθαι τὰ πάντα ὡραῖα καὶ ἀκριβά.

Ἐπλησίασεν ὅπως ἀφαιρέσῃ ὡραῖόν τινα μανδύαν, ἐρυθρόν, ὅτε βεβαιοῦται καὶ πάλιν... ὅτι ὅλη ἐκείνη ἡ τοσοῦτον πλουσία ἱματιοθήκη, ἡ πλουσιωτέρα ἔτι ἀφ' ὅ,τι τὴν ἐφαντάζετο, ἦτο ἐζωγραφημένη!

Ἡ ἀπάτη ἦτο πλήρης!

Ὕψιστε Θεέ! Ὁ ρωπογράφος, ὁ πεινηλέος ἐκεῖνος, τὸν περιέπαιζεν.

Ἀλλ' ἐν τούτοις ὁ διάσημος Ροῦβενς, ὅστις ἐπὶ λόγῳ τιμῆς εἶχεν ὑποσχεθῆ νὰ πληρώσῃ, ἐτήρησε τὸν λόγον του αὐτὸν καὶ ἐξώφλησε γενναιότατα τὸ χρέος του.

Ὁ πτωχός μας ξενοδόχος ἐπεθύμει ν' ἀφαιρέσῃ αὐθωρεὶ τὰς χλευαστικὰς ἐκείνας ζωγραφίας, ὧν ἡ θέα ἦτο δι' αὐτὸν ἀλγεινὴ τῆς ἀπάτης ἀνάμνησις...

Φεῦ! Ἅπασα ἡ ἐργασία αὕτη εἶχεν ἐκτελεσθῆ ἐπὶ αὐτῶν τῶν τοίχων· ἦτο ἀνάγκη νὰ ἐπιχρίσῃ τὴν οἰκίαν.... Ἡ θεραπεία θὰ ἦτο ἐπιζημιωτέρα τοῦ κακοῦ...

Ἡ σκουδοφόρος τράπεζα προὐξένει αὐτῷ πλειοτέραν ἔτι ἀγανάκτησιν, αὐτοστιγμεὶ δὲ μετέφερεν αὐτὴν εἰς τὸ ὑπερῷον.

Τὸ συμβὰν διεδόθη ἐν τῇ πόλει· ἀναμφισβητήτως δὲ οἱ μικρέμποροι καὶ οἱ ξενοδόχοι συνεπάθησαν πρὸς τὸν πτωχὸν ἄνθρωπον τὸν οὕτω φοβερῶς ἐξαπατηθέντα.

Ἀλλά... ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ ὁ περίφημος θάλαμος ἀπέκτησεν ἐνοικιαστάς:

Πολλοὶ ὁδοιπόροι ἐθεώρησαν τιμὴν των νὰ καταλύσωσιν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦτο, ὅπερ διπλασίως ἐδόξασεν ὁ ζωγράφος. Ὁ δὲ ξενοδόχος μὴ ἐννοῶν τὴν μανίαν αὐτὴν ἐπανελάμβανε πρὸς πάντας ὅτι.... δὲν εἶχε πληρωθῆ.

Ἡμέραν τινὰ, Ἄγγλος τις ἐνθουσιώδης θαυμαστὴς τοῦ διακεκριμένου ζωγράφου, ἠρώτησε τὸν ξενοδόχον ἐὰν θὰ συγκατένευε νὰ τῷ παραχωρήσῃ, ἀντὶ καλοῦ ποσοῦ μετρητῶν σκούδων, ὅλας ταύτας τὰς ζωγραφίας.

— Πρὸ πολλοῦ, ἀπήντησεν ὁ πρακτικὸς φίλος μας, δὲν θὰ ὑπῆρχον αὐτοῦ ἐὰν δὲν ἦσαν ἐζωγραφημέναι ἐπὶ τοῦ τοίχου. Ἄλλως δὲ ἔχω εἰς τὸ ὑπερῷον μίαν τράπεζαν τοῦ εἴδους τούτου· ἐὰν σᾶς ἀρέσκῃ ἀγοράσατέ την.

Ὁ Ἄγγλος, ἀφοῦ διεσκέδασε μὲ τὴν τυφλότητα τοῦ καλλιτέχνου, ἀνήγγειλεν ὅτι παρευθὺς θὰ ἐλάμβανε μετ' αὐτοῦ τὴν τράπεζαν καὶ ὅτι ὡς ἀμοιβήν θὰ τῷ ἐμέτρα εἰς ἀληθῆ γαλλικὸν χρυσὸν τόσα νομίσματα, ὅσα εὑρίσκοντο ἐζωγραφημένα ἐπὶ τῆς τραπέζης.

Ὁ ξενοδόχος, ἐννοεῖται, παρεδέχθη εὐκόλως τὸ ποσὸν καὶ ἤρπασε τὰ σκοῦδα, ἅτινα τόσον ἀσμένως τῷ προσεφέροντο.

Οὕτω δὲ ἐπληρώθη καὶ *ἀπηλλάγη* τῆς σκουδοφόρου τραπέζης.

(Μετάφρ. Σ.) CHARLES DIGUET

RIDER HAGGARD

ΕΚΕΙΝΗ

(ἥτις πρέπει νὰ ὑπακούηται)

Μυθιστορία

(Συνέχεια)

Ζ'

Ἡ Οὐστάνη ἀδει.

Ὅταν ἐτελείωσαν οἱ ἀσπασμοί, ἃς ὁμολογήσω δὲ ὅτι οὐδεμία προσεφέρθη νὰ ἀσπασθῇ ἐμέ, καίτοι εἶδον μίαν πλανωμένην πέριξ τοῦ Ἰὼβ πρὸς πολὺν φόβον τοῦ σώφρονος τούτου κυρίου, ὁ γέρων Βιλλαλῆς προὐχώρησε καὶ μᾶς ἔνευσε νὰ εἰσέλθωμεν ἐντὸς τοῦ σπηλαίου, ὅπου μετέβημεν ἀκολουθούμενοι ὑπὸ τῆς Οὐστάνης, ἥτις δὲν εἶχε τὴν ἐλαχίστην διάθεσιν νὰ ἐννοήσῃ τοὺς ὑπαινιγμούς μου περὶ μυστικότητος εἰς τὰ ἀφορῶντα τὸν ἔρωτα.

Πρὶν προβῶμεν πολὺ παρετήρησα, ὅτι τὸ σπήλαιον τοῦτο δὲν ἦτο ποσῶς ἔργον τῆς φύσεως, ἀλλ' ὅτι εἶχε γίνει ὑπὸ ἀνθρωπίνης χειρός. Ἐφ' ὅσον ἠδυνήθην νὰ κρίνω ἐκ πρώτης ὄψεως, εἶχε μῆκος 35 περίπου μέτρων, πλάτος δὲ 17 καὶ ἦτο ὑψηλότατον. Ὡμοίαζε καθ' ὅλα πτέρυγα ἐκκλησίας. Ἑκατέρωθεν τῆς πτέρυγος ταύτης ὑπῆρχον διάδρομοι κείμενοι εἰς τεσσάρων μέτρων ἀπόστασιν ἀπ' ἀλλήλων καὶ φέροντες, ὡς ἐνόμισα, εἰς μικροτέρους θαλάμους. Εἰς βάθος 17 μέτρων ἀπὸ τῆς εἰσόδου, ἀκριβῶς ὅπου τὸ ἐξωτερικὸν φῶς ἤρχιζε νὰ γίνηται ἀμυδρότερον, ἔκαιε πῦρ ἀντανακλῶν τὰς ἀναλάμψεις του ἐπὶ τῶν πέριξ σκοτεινῶν τοίχων. Ἐνταῦθα ἔστη ὁ Βιλλαλῆς καὶ μᾶς εἶπε νὰ καθίσωμεν προσθέτων ὅτι οἱ ἄνθρωποί του θὰ μᾶς ἔφερον τροφάς. Συνεπῶς ἐκαθίσαμεν ἐπὶ τῶν δερμάτων, ἅτινα εἶχον στρωθῆ δι' ἡμᾶς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, καὶ περιεμείναμεν. Μετ' ὀλίγον αἱ τροφαί, συνιστάμεναι ἐκ βραστοῦ κρέατος αἰγός, νωποῦ γάλακτος ἐντὸς πηλίνου ἀγγείου, ὀπτῶν κώνων ἀραβοσίτου, ἐκομίσθησαν ὑπὸ νεανίδων. Ἀπεθνήσκομεν σχεδὸν ἐξ ἀσιτίας καὶ τὰ φαγητά μᾶς ἐφάνησαν ὀρεκτικώτατα· οὕτως ἐντὸς ὀλίγου δὲν ἔμεινεν οὔτε τὸ ἐλάχιστον τεμάχιον ἐνώπιόν μας.

Ὅταν ἐτελειώσαμεν ὁ κάπως σκυθρωπὸς μας, Ἀμφιτρύων ὅστις μᾶς παρετήρει ἐν σιγῇ, ἠγέρθη καὶ μᾶς ὡμίλησε. Μᾶς εἶπεν ὅτι εἶχε συμβῆ θαῦμα, καθόσον εἰς τὰ χρονικὰ τοῦ *λαοῦ τῶν πετρῶν* δὲν ἐγένετο μνεία περὶ ἀνθρώπων λευκῶν ἐπισκεφθέντων ποτὲ τὴν χώραν των. Ἐνίοτε, καίτοι πολὺ σπανίως μελανόδερμοι ἦλθον παρ' αὐτοῖς καὶ τοῖς εἶπον ὅτι ὑπῆρχον ἄνθρωποι λευκοί, οἵτινες ἔπλεον ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἐντὸς σκαφῶν, ἀλλ' οὐδέποτε πρὶν εἶχον ἔλθει τοιοῦτοι ἐνταῦθα. Μᾶς εἶχεν ἰδεῖ μακρόθεν ρυμουλκοῦντας τὴν λέμβον μας ἐντὸς τῆς διώρυγος καὶ εἶχε δώσει διαταγὰς ἵνα μᾶς θανατώσωσι, διότι δὲν ἦτο ἐπιτετραμμένον εἰς ξένους νὰ ἔρχωνται ἐνταῦθα, ὅταν ἔλαβε διαταγὴν παρ' «*Ἐκείνης, ἥτις πρέπει νὰ ὑπακούηται*» λέγουσαν ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ μᾶς βλάψωσιν ἀλλὰ νὰ μᾶς ὁδηγήσωσι πρὸς αὐτήν.

— Συγγνώμην, πάτερ μου, εἶπον διακόπτων αὐτόν. Ἀλλ' ἂν δὲν ἀπατῶμαι, «*Ἐκείνη, ἥτις πρέπει νὰ ὑπακούηται*» κατοικεῖ μακρὰν ἐντεῦθεν· πῶς λοιπὸν ἠδυνήθη νὰ γνωρίζῃ τὴν ἔλευσίν μας;

Ὁ Βιλλαλῆς ἐστράφη, καὶ βλέπων ὅτι εἰμεθα μόνοι, διότι ἡ Οὐστάνη ἅμα οὗτος ἤρξατο νὰ λαλῇ ἀπεσύρθη, εἶπε μειδιῶν παραδόξως.

— Δὲν ὑπάρχουν ἄνθρωποι εἰς τὴν χώραν σας δυνάμενοι νὰ βλέπουν χωρὶς ὀφθαλμοὺς καὶ νὰ ἀκούουν χωρὶς ὦτα; Μὴ ἐρωτᾶς.... *Ἐκείνη* τὸ ἐγνώριζε!...

Ἐπὶ τούτῳ ὕψωσα τοὺς ὤμους μου, ἐκεῖνος δὲ ἐξηκολούθησε, λέγων, ὅτι δὲν εἶχε λάβει περαιτέρω διαταγὰς περὶ ἡμῶν καὶ συνεπῶς ὅτι ἦτο ἀνάγκη νὰ μεταβῇ παρ' *Ἐκείνῃ ἥτις πρέπει νὰ ὑπακούηται* τῇ ἄλλως χάριν βραχύτητος καλουμένῃ ἁπλῶς *Ἐκείνη*, καὶ νὰ μάθῃ παρ' αὐτῆς, ἥτις ἦτο ἡ βασίλισσα τῶν Ἀμαχαγγέρων, τί ἔπρεπε νὰ γίνωμεν.

Τὸν ἠρώτησα ἐπὶ πόσον χρόνον θὰ ἔλειπε, καὶ οὗτος μ' ἐπληροφόρησεν ὅτι ἂν ἔσπευδεν, ἴσως θὰ ἐπέστρεφε μετὰ πέντε ἡμέρας. Ὤφειλεν, εἶπε, νὰ διέλθῃ πολλὰ μίλια ἔλους πρὶν φθάσῃ ἐκεῖ ὅπου εὑρίσκετο *Ἐκείνη*. Μᾶς εἶπε κατόπιν, ὅτι πᾶσα φροντὶς ἐλήφθη παρ' αὐτοῦ, ὅπως διέλθωμεν εὐαρέστως τὸν χρόνον τῆς ἀπουσίας του καὶ ὅτι, ἐπειδὴ μᾶς εἶχε συμπαθήσει, ἤλπιζεν ὅτι ἡ ἀπάντησις *Ἐκείνης* θὰ ἦτο εὐνοϊκή. Ἐντούτοις δὲν ἠθέλησε νὰ μᾶς κρύψῃ τὰς περὶ τούτου ἀμφιβολίας του, καθ' ὅσον πᾶς ξένος, ὅστις εἶχε πατήσει τὸν πόδα ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς προμήτορός του, τῆς μητρός του καὶ καθ' ἅπασαν τὴν διάρκειαν τῆς ἰδίας του ζωῆς, εἶχε θανατωθῇ, τῇ διαταγῇ *Ἐκείνης* κατὰ τρόπον φρικώδη, ὃν δὲν μᾶς περιέγραφεν ἵνα μὴ μᾶς τρομάξῃ. Ἡ τοὐλάχιστον ἂν δὲν εἶχον θανατωθῆ τῇ διαταγῇ της, *Ἐκείνη* οὐδέποτε παρενέβη ἵνα τοὺς σώσῃ.

— Ἀλλὰ πῶς εἶνε δυνατόν; ἠρώτησα. Σὺ εἶσαι γέρων καὶ τὸ χρονικὸν διάστημα περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλεῖς εἶνε ἴσον τοὐλάχιστον μὲ τὸν βίον τριῶν ἀνθρώπων. Πῶς εἶνε λοιπὸν δυνατὸν νὰ ἔχῃ διατάξῃ νὰ θανατωθῶσιν ἄνθρωποι κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ βίου τῆς προμήτορός σου, ἀφοῦ τότε δὲν θὰ εἶχεν ἀκόμη γεννηθῆ *Ἐκείνη*.

Ἀλλ' οὗτος καὶ πάλιν ἐμειδίασε παραδόξως καὶ βαθέως προσκλίνων ἀπῆλθε χωρὶς ν' ἀποκριθῇ.

Κατὰ τὴν ἀναχώρησίν του ἠρξάμεθα νὰ συζητῶμεν τὰ καθ' ἡμᾶς, ἅτινα πολὺ μὲ ἀνησύχουν. Δὲν μ' ἤρεσαν ποσῶς ὅσα ἤ-

κουσα περὶ αὐτῆς τῆς *Ἐκείνης*, ἥτις διέταττε νὰ θανατώνωσιν ἀνιλεῶς πάντας τοὺς ξένους, ὅσοι ἤρχοντο εἰς τὴν χώραν της. Καὶ ὁ Λέων ἀνησύχησεν ὀλίγον, ἀλλὰ κατώρθωσε νὰ παρηγορηθῇ λέγων, ὅτι αὐτὴ ἡ *Ἐκείνη* ἦτο βεβαίως ἡ γυνὴ περὶ ἧς ἐγένετο λόγος ἐπὶ τῆς κεράμου καὶ ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ πατρός του, ὡς ἀπόδειξιν δ' ἔφερε τοὺς ὑπεγίγμοὺς τοῦ Βιλλαλῆ περὶ τῆς ἀπείρου δυνάμεώς της καὶ τῆς μεγάλης ἡλικίας της. Τοιαύτη ἦτο ἡ κατάπληξίς μου ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε συμβάντων μας, ὥστε δὲν ἠδυνάμην ν' ἀντικρούσω τὰς παραδοξολογίας ταύτας τοῦ Λέοντος καὶ ἠρκέσθην νὰ εἴπω ὅτι θὰ ἦτο καλὸν νὰ λουσθῶμεν, καθ' ὅσον μάλιστα εἴχομεν ἅπαντες μεγάλην ἀνάγκην λουτροῦ.

Συνεπῶς ἐδηλώσαμεν τὴν ἐπιθυμίαν μας πρὸς μεσήλικά τινα ἄνδρα, σκυθρωπότατον ἐν μέσῳ τοῦ σκυθρωποῦ τούτου λαοῦ, ὅστις μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Βιλλαλῆ ἀνέλαβε τὴν περὶ ἡμῶν φροντίδα, καὶ ἀπήλθομεν ἐν σώματι πρὸς τοῦτο, ἀφ' οὗ πρῶτον ἠνάγκασμεν τὰς καπνοσύριγγάς μας. Ἐξωθεν τοῦ σπηλαίου εὕρομεν πλῆθος ἀνθρώπων προφανῶς περιμενόντων τὴν ἔξοδόν μας. Ἅμα ὅμως μᾶς εἶδον καπνίζοντας ἐτράπησαν εἰς ἄτακτον φυγὴν ὑπολαβόντες μας ὡς μάγους. Πράγματι δὲ οὐδὲν εἶχεν ἐμποιήσει αὐτοῖς τοσαύτην ἐντύπωσιν ὅσον αἱ καπνίζουσαι καπνοσύριγγές μας. Ἐφθάσαμεν εἰς μικρὸν ρυάκιον λαμβάνον τὰ νάματά του ἐκ πηγῶν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καὶ ἐνταῦθα ἐλούσθημεν ἡσύχως, καίτοι πολλαὶ ἐκ τῶν γυναικῶν, προεξαρχούσης τῆς Οὐστάνης, ἐδήλωσαν πολὺν διάθεσιν νὰ μᾶς ἀκολουθήσωσι καὶ ἐνταῦθα.

Ὅταν ἐτελειώσαμεν τὸ δροσιστικὸν λουτρόν μας ὁ ἥλιος ἤρξατο νὰ δύῃ, καθ' ἣν δὲ στιγμὴν εἰσηρχόμεθα εἰς τὸ σπήλαιον εὑρίσκετο ἐντελῶς ὑπὸ τὸν ὁρίζοντα. Τὸ σπήλαιον ἦτο πλῆρες ἀνθρώπων καθημένων περὶς πυρῶν καὶ δειπνούντων ὑπὸ τὸ ἀμυδρὸν φῶς λύχνων κρεμαμένων εἰς τοὺς τοίχους του. Οἱ λύχνοι ἦσαν ἐκ πηλοῦ καὶ οἱ μὲν μεγαλείτεροι ἦσαν χύτραι πλήρεις ἀναλελυμένου στέατος μὲ ἐλλύχνιον περασμένον διὰ μικροῦ ξυλίνου δίσκου ἐπιπλέοντος ἐπὶ τοῦ στέατος, αἱ δὲ μικρότεραι εἶχον ὀπὴν εἰς τὸ χεῖλος των δι' ἧς διήρχετο τὸ ἐλλύχνιον.

Ἐκαθήσαμεν παρατηροῦντες τοὺς σκυθρωποὺς τούτους ἀνθρώπους τρώγοντας τὸ ἄχαρι, ὡς αὐτούς, δεῖπνόν των. Μεθ' ὃ ἀποκαμόντες νὰ παρατηρῶμεν αὐτοὺς καὶ τὰς ἐπὶ τῶν τοίχων κινουμένας σκιάς των, εἴπομεν εἰς τὸν ἐπιμελητήν μας ὅτι ἠθέλομεν νὰ κοιμηθῶμεν.

Ἠγέρθη χωρὶς νὰ ὁμιλήσῃ καὶ λαμβάνων με ἀπὸ τῆς χειρὸς προὐχώρησε πρὸς ἕνα τῶν μικρῶν διαδρόμων τῶν ἀνοιγομένων ἑκατέρωθεν τῶν τοίχων. Ἐβαδίσαμεν ὀλίγα βήματα ἐν αὐτῷ καὶ αἴφνης εὑρέθημεν ἐντὸς θαλάμου τριῶν μέτρων τὸ μῆκος καὶ ἄλλων τόσων τὸ εὖρος καὶ λελαξευμένου ἐντὸς τοῦ στερεοῦ βράχου. Πρὸς τὸ ἕτερον ἄκρον τοῦ θαλάμου τούτου ὑπῆρχε βάθρον ὑψούμενον κατὰ ἓν μέτρον ἀπὸ τοῦ ἐδάφους καὶ ἐπ' αὐτοῦ μοὶ εἶπεν ὅτι ἔπρεπε νὰ κοιμηθῶ. Δὲν ὑπῆρχον οὔτε παράθυρα οὔτε ἔπιπλα ἐν τῷ θαλάμῳ τούτῳ· ὅταν δὲ παρετήρησα πέριξ μου μᾶλλον ἐπισταμένως, ἐπείσθην ὅτι ἦτο τάφος μᾶλλον ἢ δωμάτιον ὕπνου, καὶ ὅτι τὸ βάθρον ἐφ' οὗ ἔμελλον νὰ κοιμηθῶ ἦτο ἀκριβῶς ἡ θέσις ἐφ' ἧς ἐναπετίθεντο οἱ νεκροί. Ἔφριξα ἀκουσίως ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ταύτῃ, ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτο ἀνάγκη νὰ κοιμηθῶ κάπου, ἐπανῆλθον εἰς τὸ σπήλαιον καὶ ἔλυσα τὰ σκεπάσματά μου. Ἐνταῦθα εὗρον τὸν Ἰώβ, ὅστις ἀφοῦ ὡδηγήθη εἰς παρόμοιον θάλαμον εἶχεν ἐξέλθει ἐξ αὐτοῦ, λέγων ὅτι δὲν ἠμποροῦσε νὰ κοιμηθῇ εἰς μέρος ὅπερ τῷ ἐνέπνεε φρίκην. Μοῦ εἶπεν, ὅτι ἂν τῷ ἐπέτρεπον νὰ κοιμηθῇ μετ' ἐμοῦ θὰ ἐθεώρει εὐτυχῆ τὸν ἑαυτόν του. Ἐδέχθην εὐχαρίστως τὴν πρότασίν του καὶ διήλθομεν ἐκείνην τὴν νύκτα μετρίως. Λέγω μετρίως, καθ' ὅσον ἔπαθον ἐφιάλτην καὶ ὠνειρεύθην ὅτι μὲ ἔθαπτον ζῶντα. Περὶ τὴν ἠὼ ἀφυπνίσθημεν ὑπὸ ἤχου σάλπιγγος, ἥτις ὡς ἐμάθον κατόπιν, ἦτο ὁδοὺς ἐλέφαντος ὃν μετεχειρίζοντο ὅπως ἀφυπνίσωσι τὸν λαὸν κατὰ πᾶσαν πρωΐαν.

Ἠγέρθημεν καὶ μετέβημεν εἰς τὸ ρυάκιον ὅπως νιφθῶμεν, μεθ' ὃ παρεκαθήσαμεν εἰς τὸ πρόγευμα. Κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ μεσῆλιξ τις γυνὴ ἠγέρθη ἐκ τῆς θέσεώς της καὶ πλησιάσασα ἠσπάσθη τὸν Ἰώβ, πρὸς μεγίστην του ἀγανάκτησιν καὶ ἀηδίαν. Ὁ Ἰὼβ ἦτο, ὡς καὶ ἐγώ, κάπως μισογύνης, καὶ βλέπων ὅτι γυνὴ ἐτόλμησε νὰ τὸν ἀσπασθῇ ὄχι μόνον ἄνευ τῆς ἀδείας του, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν κυρίων του καὶ ὅλου τοῦ πλήθους, ἐγένετο παράφορος. Ἀνεπήδησε καὶ ἀπώθησεν ἀποτόμως τὴν γυναῖκα ἀπ' αὐτοῦ:

— Τ' εἶν' αὐτή!.. Ἐταράλισε.

Ἀλλ' ἡ γυνὴ νομίσασα ὅτι ἡ ἔξαψίς του ἀπέρρεεν ἐξ ἁπλῆς αἰδημοσύνης τὸν ἠσπάσθη καὶ πάλιν.

— Κρημνίσ' ἀπ' ἐδώ! Κρημνίσου, στρίγγλα; ἀνέκραξε σείων τὸ ξύλινον κοχλιάριον δι' οὗ ἔτρωγε τὸ πρόγευμά του κατὰ τοῦ προσώπου της. Ἔπειτα στρεφόμενος πρὸς ἡμᾶς:

— Νὰ μοῦ συγχωρήσετε, κύριοι, δὲν πταίω ἐγώ... Ὦ Χριστέ μου! Νάτην πάλιν... Κρατήσατέ την, κύριε Χώλυ! Σᾶς παρακαλῶ κρατήσατέ την! Δὲν 'μπορῶ νὰ τὸ ὑποφέρω... Ἀλήθεια δὲν 'μπορῶ. Δὲν μοῦ ἔτυχε ποτὲ πρὶν τέτοιο πρᾶγμα, κύριοι. Ποτέ!.. Ἐγὼ δὲν πταίω... Δὲν τῆς ἔδωκα αἰτία...

Καὶ ταῦτα λέγων ἐτράπη εἰς φυγὴν δι' ἁπάσης τῆς ταχύτητος τῶν ποδῶν του. Οἱ Ἀμαχαγγέροι ἐξερράγησαν εἰς γέλωτας, ἤδη τὸ πρῶτον ἀφ' ἧς ἡμέρας τοὺς εἶδον. Ἀλλ' ἡ γυνὴ δὲν ἐγέλασεν. Ἐξ ἐναντίας εἶχεν ἀνατριχιάσει ἐκ μανίας, ἣν ὁ σαρκασμὸς τῶν ἄλλων γυναικῶν συνετέλεσε νὰ καταστήσῃ μεγαλητέραν... Ἔστη τρέμουσα ἐξ ἀγανακτήσεως. Βλέπων αὐτὴν ἐνόησα ὅτι ἡ πολὺ σώφρων διαγωγὴ τοῦ Ἰὼβ μᾶς εἶχεν ἐκθέσει εἰς μέγαν κίνδυνον καὶ ἔστειλα εἰς τὸν διάβολον τὴν σεμνότητά του.

Ἀφ' οὗ ἡ *κυρία* ἀπεσύρθη ὁ Ἰὼβ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν θέσιν του παρατηρῶν μετὰ δειλοῦ βλέμματος πάσας τὰς γυναῖκας, αἵτινες τὸν ἐπλησίαζον.

Προσεπάθησα νὰ δικαιολογήσω τὴν διαγωγήν του πρὸς τοὺς ξενίζοντάς μας λέγων ὅτι ἦτο ἔγγαμος καὶ ὅτι εἶχε τόσον ἀπογοητευθῆ ἐκ τῆς πρώτης του γυναικός, ὥστε ἐφοβεῖτο ἁπάσας τὰς γυναῖκας καὶ ὅτι συνεπῶς ἔπρεπε νὰ συγχωρηθῇ. Ἀλλ' αἱ παρατηρήσεις μου δὲν ἔτυχον ἀπαντήσεως καὶ ἐκ τῆς σιγῆς τῶν ἀνδρῶν ἐννόησα ὅτι ἡ πρᾶξις τοῦ Ἰὼβ ἐθεωρήθη ὡς μεγάλη προσβολὴ κατὰ τῆς κοινότητος τῶν Ἀμαχαγγέρων. Ἐν τούτοις αἱ γυναῖκες δὲν ἐφάνησαν τόσον αὐστηραί, ἀλλ' ἔδειξαν, ὡς πολλαὶ τῶν πεπολιτισμένων ὁμοεθνῶν μας ἐν παρομοίαις περιστάσεσι, προφανῆ σημεῖα χαρᾶς ἐπὶ τῇ ἀποτυχίᾳ τῆς συντρόφου των.

Μετὰ τὸ πρόγευμα ἐξήλθομεν εἰς περίπατον καὶ ἐπεθεωρήσαμεν τὰ ποίμνια τῶν Ἀμαχαγγέρων καὶ τοὺς καλλιεργουμένους ἀγρούς των. Ἔχουν δύο ἤδη κτηνῶν καὶ τὰ μὲν εἶνε μεγάλα, ἄνευ κεράτων φέροντα ἐξαίρετον γάλα, τὰ δὲ μικρὰ ὑπέρυθρα, καλὰ μὲν διὰ τὸ κρέας των ἀλλὰ μὴ φέροντα γάλα. Αἱ αἶγές των ἔχουσι μακρὰν τρίχα καὶ τὰς τρέφουσι μόνον διὰ τὸ κρέας των· καθ' ὅτι, ἐγὼ τοὐλάχιστον, δὲν εἶδόν ποτε νὰ τὰς ἀμέλγωσιν. Ἡ γῆ καλλιεργεῖται παρὰ τοῖς Ἀμαχαγγέροις κατὰ τρόπον ὅλως ἀρχαϊκόν· σκάπτεται διὰ πτύων, ἅτινα κατασκευάζουσι μόνοι ἐκ σιδήρου. Κατὰ συνέπειαν ἡ καλλιέργεια συνεπάγεται πολλοὺς μόχθους, οὓς ὑφίσταντται μόνοι οἱ ἄνδρες καθ' ὅτι παρ' αὐτοῖς αἱ γυναῖκες δὲν ἐργάζονται ποσῶς.

Κατ' ἀρχὰς εὕρομεν πολλὴν δυσκολίαν ἵνα μάθωμέν τι περὶ τῆς καταγωγῆς καὶ τοῦ πολιτεύματος τοῦ ἀλλοκότου τούτου λαοῦ. Περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου δὲν ἤθελον ποσῶς νὰ λαλήσωσιν. Ἀλλὰ κατόπιν, ἐφ' ὅσον παρήρχοντο αἱ πρῶται πέσσαρες ἡμέραι ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Βιλλαλῆ, ἡ Οὐστάνη, ἥτις ἐννόει ν' ἀκολουθῇ τὸν Λέοντα ὡς ἡ σκιά του, μᾶς ἔδωκε μικράς τινας πληροφορίας.

Περὶ καταγωγῆς οὐδὲν ἐγίνωσκεν, πλὴν μᾶς εἶπεν ὅτι ὑπῆρχον πολλὰ ἔργα ἀρχιτεκτονικῆς καὶ στῆλαι πολλαὶ πλησίον τοῦ Κώρ, τοῦ μέρους ὅπου κατῴκει *Ἐκείνη*· ἐνταῦθα ὑπῆρχον ἄλλοτε κατοικίαι, ὡς ἔλεγον οἱ σοφοί, ἐν αἷς κατῴκουν ἄνθρωποι, ἐξ ὧν ὑποτίθεται ὅτι οἱ Ἀμαχαγγέροι εἶκον τὸ γένος. Ἐν τούτοις οὐδεὶς ποτὲ ἐτόλμησε νὰ πλησιάσῃ τὰ ἐρείπια ταῦτα, ἐπειδὴ κατῳκοῦντο ἤδη ὑπὸ βρυκολάκων. Ὡς ἤκουσα νὰ λέγωσιν, ὑπῆρχον παρόμοια ἐρείπια εἰς διάφορα μέρη τῆς χώρας ταύτης, δηλαδὴ ὅπου βουνόν τι ὑψοῦτο ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἔλους. Ἐπίσης μᾶς ἐβεβαίωσεν ὅτι τὰ σπήλαια, ἐν οἷς κατῴκουν οἱ σημερινοὶ κάτοικοι, εἶχον λαξευθῆ ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἴσως ἀνθρώπων, οἵτινες εἶχον οἰκοδομήσει τὰς πόλεις. Δὲν εἶχον γραπτοὺς νόμους, ἀλλὰ ἤθη, ἅτινα ἴσχυον ὅσον οἱ γραπτοὶ νόμοι. Ἂν τις ἐκ τῶν κατοίκων παρενόμει κατεδικάζετο ἀμέσως εἰς θάνατον ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς φυλῆς του. Τὴν ἠρώτησα τότε πῶς ἐγίνετο ἡ ἐκτέλεσις καὶ αὕτη μοῦ ἀπεκρίθη μειδιῶσα ὅτι θὰ ἔβλεπον ἴσως ταχέως.

Εἶχον βασίλισσαν, καὶ αὐτὴ ἦτο *Ἐκείνη*. Τὴν ἔβλεπον πολὺ σπανίως. Ἴσως ἅπαξ κατὰ δύο ἢ τρία ἔτη, δηλαδὴ ὅταν ἤρχετο νὰ δικάσῃ καὶ νὰ μεταδικάσῃ πταίστας. Ἀλλ' ὅταν ἐπαρουσιάζετο πρὸ τοῦ λαοῦ διετήρει κεκαλυμμένον τὸ πρόσωπον καὶ τὸ σῶμά της διὰ μεγάλου τινὸς μανδύου, ὥστε οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ἴδῃ τὸ πρόσωπόν της. Οἱ ὑπηρέται της ἦσαν κωφάλαλοι, καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν ἠδύναντο νὰ δώσωσιν οὐδεμίαν περὶ αὐτῆς πληροφορίαν, ἀλλ' ἤδετο ὅτι ἦτο ὡραιοτάτη. Ἐπίσης ἤδετο ὅτι ἦτο ἀθάνατος καὶ παντοδύναμος, ἀλλ' ἡ Οὐστάνη δὲν ἠδύνατο νὰ βεβαιώσῃ τὰ τοιαῦτα ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως. Κατὰ τὴν γνώμην της *Ἐκείνη* ἐξέλεγε σύζυγον, ἀμα δὲ ἐγεννᾶτο θῆλυ τέκνον ἐκ τοῦ γάμου τούτου ἐφόνευε τὸν σύζυγόν της καὶ τὸν ἐξηφάνιζεν, ἡ δὲ θυγάτηρ διεδέχετο τὴν μητέρα της ἅμα ἀπέθνησκε καὶ ἐθάπτετο εἰς τὰ σπήλαια τῶν ὡραίων. Μόνη *Ἐκείνη* ὑπηκούετο καθ' ἅπασαν τὴν χώραν, μικρὰ δ' ἀντίστασις εἰς τὴν θέλησίν της συνεπῆγε ἄμεσον θάνατον. Ἠρώτησα ποία ἦτο ἡ ἔκτασις τῆς χώρας καὶ ὑπὸ πόσου πληθυσμοῦ κατῳκεῖτο, καὶ μοὶ ἀπεκρίθη ὅτι ὑπῆρχον δέκα κοινότητες ὅμοιαι πρὸς ταύτην, ἣν ἐγνώριζον καὶ ὅτι ἐν αὐταῖς συμπεριελαμβάνετο καὶ ἡ κοινότης ἧς προΐστατο *Ἐκείνη*. Ὅτι ἅπασαι αἱ κοινότητες ἔζων ἐντὸς σπηλαίων πρὸς τὰ ὑποῖα ἠδύνατό τις νὰ φθάσῃ μόνον δι' μυστικῶν ἀτραπῶν. Πολὺ συχνὰ αἱ κοινότητες αὗαι ἐπολέμων μεταξύ των μέχρις οὗ ἡ *Ἐκείνη* διέταττε νὰ παύσῃ ὁ πόλεμος. Τότε δὲ ἀμέσως ἐγίνετο εἰρήνη. Ὅτι οἱ πυρετοὶ οἵτινες τοὺς ἐμάστιζον ἐκ τοῦ ἑλώδους τῆς χώρας των, δὲν τοὺς ἄφινον νὰ πληθυνθῶσι πολύ. Δὲν εὑρίσκοντο εἰς οὐδεμίαν ἐπικοινωνίαν μετ' ἄλλων λαῶν, ἄλλως τε ἦτο ἀδύνατον νὰ διέλθῃ ξένος τὰ ἕλη καὶ νὰ τοὺς ἀνακαλύψῃ. Ἅπαξ μέγας στρατὸς προερχόμενος ἐκ τῆς διευθύνσεως τοῦ μεγάλου ποταμοῦ (κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐκ Ζανζιβάρης) ἀπεπειράθη νὰ τοὺς προσβάλῃ, ἀλλὰ περιεπλανήθη ἐντὸς τῶν ἑλῶν κατὰ δὲ τὴν νύκτα βλέπων τὰ μεγάλα πυρὰ ἅτινα κινοῦνται ἀνὰ τὰ ἕλη ἐνόμισαν ὅτι ἦτο τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον καὶ ἐκίνησαν ἵνα τὸ προσβάλωσιν, ἀλλ' ἀπωλέσθησαν οἱ πλεῖστοι πνιγέντες ἐντὸς τοῦ ἕλους, οἱ δὲ λοιποὶ ἀπέθανον ἐκ τοῦ πυρετοῦ καὶ τῆς πείνης. Τὰ ἕλη ἦσαν παντελῶς ἀδιάβατα εἰς πάντας πλὴν τῶν γνωριζόντων τὰς ἀτραποὺς καὶ ὡς ἐκ τούτου συνεπέραινεν, ὅτι δὲν θὰ κατωρθοῦμέν ποτε νὰ ἔλθωμεν ὅπου εὑρισκόμεθα ἂν δὲν μᾶς ἔφερον.

Ταῦτα καὶ παραπλήσια τούτων ἐμάθομεν παρὰ τῆς Οὐστάνης, ἅτινα μᾶς ἔκαμαν νὰ σκεπτώμεθα πολύ, διότι ἀπεδείκνυον τὴν ἀλήθειαν τῶν γεγραμμένων ἐπὶ τῆς κεράμου.... Ἀπεδεικνύετο ὅτι ὑπῆρχε μυστηριώδης βασίλισσα, γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὅλως ἀόριστον ὄνομα τῆς *Ἐκείνης*, εἰς ἣν ἀπεδίδοντο ὑπεράνθρωποι ἰδιότητες. Οὕτως ἐγὼ εἶχον φθάσει εἰς τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς ἐκπλήξεως. Ὁ Λέων ἐλάμβανε τὰ πράγματα στωϊκώτερον κάπως καὶ ἠρκεῖτο νὰ μὲ εἰρωνεύηται διὰ τὴν πρώτην μου δυσπιστίαν. Ὁ Ἰὼβ ἀφῆκε τὰς φρένας του νὰ πλανῶνται καὶ δὲν προσεπάθει νὰ ἐννοήσῃ οὐδέν. Ὁ δὲ Μωάμεθ διετέλει εἰς συνεχῆ κατάστασιν πανικοῦ, ἐπεκαλεῖτο καθ' ἑκάστην τὸν Ἀλλὰχ καὶ ἔλεγεν ὅτι οἱ ἄνθρωποι μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐζῶμεν δὲν ἦσαν ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἀλλὰ διάβολοι καὶ ἡ χώρα, ἐν ᾗ κατῴκουν, ἡ κόλασις. Τῇ ἀληθείᾳ δὲ παρ' ὀλίγον νὰ συμφωνήσω καὶ ἐγὼ καθ' ὅλα εἰς τὴν ἰδέαν του ταύτην. Οὕτω παρῆλθον αἱ τέσσαρες πρῶται ἡμέραι καὶ ἦλθεν ἡ νὺξ τῆς τετάρτης, καθ' ἣν συνέβη τι νέον.

Κατὰ τὴν ἑσπέραν ταύτην ἐκαθήμεθα ἡμεῖς οἱ τρεῖς καὶ μεθ' ἡμῶν ἡ Οὐστάνη, ἥτις ἐναγκαλιαθεῖσα τὸν Λέοντα ἤρξατο νὰ ᾄδῃ παθητικὸν καὶ μυστηριῶδες ᾆσμα. Ἠγέρθη αἴφνης καὶ παρατηρήσασά τι ὅπερ ἡμεῖς δὲν εἴδομεν, ἔπεσε λιπόθυμος μεταξύ μας.

Ὁ Λέων, ὅστις ἤρξατο νὰ αἰσθάνηται ἀληθὲς αἴσθημα δι' αὐτήν, ἀνησύχησε πολύ, καὶ ἐγώ, ἵνα εἶμαι εἰλικρινής, ἠσθάνθην μέγαν φόβον. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἡ γυνὴ συνῆλθε καὶ ἐκάθησε κάπως ἀλλοφρονοῦσα εἰς τὴν θέσιν της.

— Τί ἐννόει τὸ ᾆσμά σου; ἠρώτησεν ὁ Λέων.

— Τίποτε, ἐκλεκτέ μου, ἀπεκρίθη ἡ κόρη γελῶσα διὰ τῆς βίας. Σοῦ ἔψαλλον ὡς εἶνε συνήθεια μεταξὺ τοῦ λαοῦ μου, ἀλλὰ οἱ λόγοι μου δὲν εἶχον καμμίαν ἔννοιαν... Πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ ὁμιλῶ περὶ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα δὲν συνέβησαν ἀκόμη;

— Ἀλλὰ τί εἶδες Οὐστάνη; τὴν ἠρώτησα ἀτενίζων αὐτὴν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς.

— Δὲν εἶδα τίποτε, ἀπεκρίθη καὶ πάλιν. Ἀλλὰ μὴ μ' ἐρωτᾷς τί εἶδον. Διατί νὰ σᾶς φοβίσω;...

Εἶτα στραφεῖσα πρὸς τὸν Λέοντα τὸν ἐθεώρησε διὰ τρυφερωτάτου βλέμματος, ἀγνώστου εἰς τὰς πεπολιτισμένας γυναῖκάς μας, καὶ λαμβάνουσα τὴν ζανθὴν κεφαλήν του διὰ τῶν χειρῶν της τὸν ἠσπάσθη εἰς τὸ μέτωπον ὡς μήτηρ τὸ τέκνον της καὶ τῷ εἶπε:

— Ὅταν μὲ χάσῃς, ἐκλεκτέ μου, ὅταν τὴν νύκτα ἐκτείνῃς τὴν χεῖρά σου καὶ δὲν μὲ εὑρίσκεις, νὰ μὴ μὲ λησμονήσῃς, διότι ἀληθῶς σὲ ἀγαπῶ πολύ, ἂν καὶ δὲν εἶμαι ἀξία νὰ πλύνω τοὺς πόδας σου. Ἀλλὰ τώρα ἂς ἀγαπώμεθα καὶ ἂς ἀπολαύσωμεν ὅ,τι μᾶς δίδει ἡ στιγμὴ καὶ ἂς γίνωμεν εὐτυχεῖς διότι εἰς τὸ μνῆμα δὲν ὑπάρχει ἔρως, οὔτε θερμότης, οὔτε φιλήματα. Ποῖος εἰξεύρει ἐὰν ὑπάρχῃ τίποτε εἰς τὸ μνῆμα ἢ ἂν ἴσως ὑπάρχουν μόνον αἱ ἀναμνήσεις τοῦ παρελθόντος; Ἀπόψε αἱ ὧραι μᾶς ἀνήκουν... μήπως γνωρίζομεν εἰς ποῖον θ' ἀνήκουν αὔριον;

(Ἕπεται συνέχεια)

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΓΧΩΡΙΑ

Σήμερον ἀφικνοῦνται ἐνταῦθα ἐκ τοῦ εἰς Γερμανίαν ταξειδίου των ὁ Διάδοχος μετὰ τῆς πριγκηπίσσης Σοφίας καὶ τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα ἀπέρχεται εἰς Εὐρώπην ὁ Βασιλεὺς μετὰ τοῦ βασιλόπαιδος Νικολάου.— Ἀπεφασίσθη ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν ἡ ἀνέγερσις μνημείου εἰς θέσιν Μάτι τῆς Θεσσαλίας εἰς μνήμην τῶν ἐν τοῖς συνόροις κατὰ τὰς συμπλοκὰς τοῦ 1886 πεσόντων.—Ἐτελέσθησαν τὰ ἐγκαίνια τοῦ τμήματος «Μύλων—Τριπόλεως,» τοῦ σιδηροδρόμου Μύλων—Καλαμῶν. Ἡ τακτικὴ λειτουργία ἄρχεται ἀπὸ τῆς 1ης προσεχοῦς Ἰανουαρίου. — Διωρίσθη ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν ἐπιτροπή, ἥτις μεταβαίνει πρὸς παραλαβὴν τοῦ κατασκευασθέντος σιδηροδρόμου Μεσολογγίου— Ἀγρινίου.— Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν δι' ἐγκυκλίου του προσεκάλεσε τοὺς δημάρχους τῶν μᾶλλον σηροτρόφων δήμων, ὅπως ἐκλέξωσιν οὗτοι καὶ ἰδίαις δαπάναις ἀποστείλωσιν ἐνταῦθα τὸν προσεχῆ Νοέμβριον ἀνὰ ἕνα νοήμονα σηροτρόφον ἵνα ἐκμάθῃ ἐν τῷ Τριανταφυλλιδείῳ γεωργικῷ σχολείῳ τὴν Παστέρειον μέθοδον τῆς πυρασκευῆς ἐκλεκτοῦ βομβυκοσπόρου.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

Ὁ βασιλόπαις Γεώργιος ἀνεχώρησεν ἐκ Νέας Ὑόρκης κατευθυνόμενος εἰς Ἀγγλίαν. — Ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Βουλῆς ἐψηφίσθη ἡ ἀναστολὴ τοῦ ἐπὶ τοῦ σταφιδίτου οἴνου δασμοῦ ἐκ φρ 4 εἰς 1 κατὰ ἑκατόλιτρον, τὰ δὲ τέλη ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς σταφίδος προσδιωρίσθησαν εἰς 15 μὲν φρ. ἐν τῷ ἐπ' ἐλάχιστον δασμολογίῳ καὶ εἰς 25 ἐν τῷ γενικῷ.— Κατὰ τὰς Τουρκικὰς ἐφημερίδας ἐπετράπη εἰς τοὺς ἐκ Κερκύρας καὶ ἀλλαχόθεν μετανάστας Ἰουδαίους νὰ συνοικίσωσιν ἐν Τουρκίᾳ ὑπὸ τὸν ὅρον ν' ἀποδεχθῶσι τὴν ὀθωμανικὴν ὑπηκοότητα.— Σεισμοὶ αἰσθητοὶ γίνονται εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἰταλίας· οἱ ἄνθρωποι ἐγκαταλείπουσι τὰς πόλεις φεύγοντες πρὸς τὰς ἐξοχάς.— Αὐστηρὰ μέτρα ἐλήφθησαν ἐν Συρίᾳ πρὸς περιστολὴν τῆς χολέρας ἐν ᾧ τόπῳ ἐξερράγη, ἵνα μὴ μεταδοθῇ καὶ ἀλλαχοῦ. — Ὁ αὐτοκράτωρ καὶ ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Γερμανίας διηυθύνθησαν εἰς Λονδῖνον.—Τὸ Ὀλλανδικὸν ὑπουργεῖον παρητήθη.— Ἐν Βελιγραδίῳ τὸ ριζοσπαστικὸν κόμμα ἐνίκησεν εἰς τὰς ἐκλογάς.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἀποσυρθέντος τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ μελοδραματικοῦ θιάσου κ. Καραγιάννη, τὰ μέλη αὐτοῦ θέλουσιν ἐξακολουθήσει τὰς παραστάσεις ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ κήπου Ὀρφανίδου.— Ἡ παρισινὴ ἀοιδὸς κ. Μομπαζὸν ἀφιχθεῖσα ἔλαβε μέρος τὴν παρελθοῦσαν Πέμπτην εἰς τὸ μελόδραμα «Μασκότ» εἰς τὸ θέατρον τοῦ Φαλήρου.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ—ΠΕΡΙΕΡΓΑ—ΠΟΙΚΙΛΑ

Ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις παρασκευάζονται δύο ἀποστολαὶ πρὸς ἐξερεύνησιν τῶν πόλων. Ἡ μὲν θὰ διευθυνθῇ πρὸς τὴν ἀρκτῴαν Γροελάνδην, ἡ δὲ πρὸς τὸ ὄρος Ἅγιος Ἠλίας ἐν Ἀλάσκᾳ. Οἱ τῆς πρώτης ἀποστολῆς, ἥτις διευθύνεται ὑπὸ τοῦ ὑπολοχαγοῦ Peary συνοδευομένου ὑπὸ τῆς γυναικός του, θέλουσιν ἀσχοληθῇ κατὰ τὸ προσεχὲς ἔαρ εἰς τὴν ἐξερεύνησιν τῆς Γροελάνδης διὰ νὰ βεβαιωθῶσιν ἂν αὕτη εἶνε νῆσος ὡς φαίνεται πιθανόν, ἢ ἂν ἐκτείνεται μακρὰν πρὸς βορρᾶν. Ἕτερος δ' ἐξερευνητής, ὁ Ροῦσσελ, προτίθεται νὰ σπουδάσῃ ἐγγύθεν τὸν Ἅγιον Ἠλίαν, τὸ ὄρος, ὅπερ κρίνεται ὡς τὸ ὑψηλότατον τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

*

Ἐν Πετρουπόλει ἐπρόκειτο νὰ γείνωσι κατ' αὐτὰς δοκιμαὶ νέου εἴδους ἀεροπόρου κατασκευασθέντος ὑπὸ τοῦ μηχανικοῦ Μάρσινιν. Τὸ νέον κατασκεύασμα ἔχει σχῆμα πτηνοῦ μετὰ πτερῶν καὶ οὐρᾶς, τὰ ὁποῖα θέτων εἰς κίνησιν ὁ ἀεροναύτης θὰ προσεπάθει νὰ διευθύνῃ κατὰ βούλησιν τὸ ἀεροπόρον του Τὴν τελευταίαν ὅμως στιγμὴν ἄγνωστον διὰ ποῖον λόγον ἡ δοκιμὴ ἀπηγορεύθη καὶ διετάχθη ἡ διάλυσις τοῦ μηχανήματος.

Χαρακτηριστικοὶ εἶνε οἱ ἑξῆς ἀριθμοί, ἐξαγόμενοι ἐκ προσφάτου ἐπισήμου στατιστικῆς. Καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1890 ἐδόθησαν ἄδειαι πρὸς ἐκτύπωσιν βιβλίων ἐν Τουρκίᾳ ἐν ὅλῳ 940. ἤτοι 497 Τουρκικῶν, 86 Ἀραβικῶν 22 Γαλλικῶν, 16 Ἰταλικῶν, 9 Ἱσπανικῶν, 11 Βουλγαρικῶν, 3 Σερβικῶν, 2 Γερμανικῶν, 2 Ἀγγλικῶν καὶ ἑνὸς Ἰαπωνικοῦ. Ἐν τῇ ταξινομήσει κατ' εἶδος πρωεύουσι τὰ μυθιστορήματα ἀνερχόμενα εἰς 145, εἶτα δὲ τὰ δράματα καὶ κωμῳδίαι, ἐν ὅλῳ 89. Ἐκ τῶν ἑλληνιστὶ ἐκδοθέντων βιβλίων τὴν πρώτην καθ' ὅλην θέσιν κατέχουσι τὰ μυθιστορήματα, ἐκ δὲ τῶν ἀρμενιστὶ τὰ θρησκευτικὰ βιβλία.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Θεόδ. Κ. Καλάμας. Ἡ ἐτυμολογία τῆς λέξως Ἡρακλῆς εἶνε ἀδέβαιος· αἱ διάφοροι ἑρμηνεῖαι περὶ αὐτοῦ θεωρητέαι ἁπλαῖ εἰκασίαι. Οἱ ἀρχαῖοι ἡρμήνευσαν τὴν λέξιν λέγοντες ὅτι ὁ Ἡρακλῆς τὸ κλέος αὐτοῦ ὤφειλε τῇ Ἥρᾳ, κατά τινας νεωτέρους ἐτυμολογεῖται ἐκ τοῦ «κλέος τοῦ ἀέρος», κατ' ἄλλους δὲ ἐκ τοῦ ἥρως καὶ ἄλλως κατ' ἄλλους.—**Δ. Γ. Σμύρνην.** Συνδρομαὶ Χ. Κ. Α. ὡς καὶ Ἀντ. ἐλήφθησαν. Ἐγράψαμεν.—**Τῇ δεσπ. Μαρίκᾳ Π. Μέγα Κεσερλῆ.** Ἀναμένομεν τὰς καθυστερουμένας συνδρομάς.—**Πέτρῳ.** Ἐνταῦθα. Δὲν ἔχετε καθόλου δίκαιον. Ὁποιοσδήποτε καὶ ἂν ὑπῆρχεν ὁ ποιητὴς τοῦ δημοτικοῦ αὐτοῦ ἄσματος, ἦτο πάντοτε τέκνον τοῦ λαοῦ, ἄνθρωπος ἄμοιρος τόσον ὑψηλῶν ψυχολογικῶν γνώσεων τῶν Πανεπιστημίων. Τὰ σύνορα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὰ βιλαγέτια τῶν ἀστέρων οὐδέποτε ἐφαντάσθη ὁ ποιητὴς αὐτός. Ἀλλὰ μὲ τὴν συνήθη ἁπλότητα καὶ μελαγχολίαν πάντων ἐν γένει τῶν δημοτικῶν τραγουδίων ἐκφράζει καὶ αὐτὸς τὸν πόνον, τὴν θλῖψιν τῆς καρδιᾶς του. Τόσον μεγάλη ψυχολογία ἐπὶ τῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν μας εἶνε ὅλως διόλου ἀνάρμοστος, ἅτε κατάλληλος μόνον διὰ τὰ ἔργα τῶν Σαίξπηρ, Γκαῖτε, Οὐγκὼ κλπ.—**Τῷ κ. Χρ. Ἀργοστόλιον.** Ἐλήφθησαν.—**Μ. Δ. Τ., Στεφ Κ Κων)πόλιν.** Ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν.—**Π. Δ. Ἀάρισσαν.** Ἡ λιθογραφία ἐφευρέθη ὑπὸ Ἀλουϊσίου Σενεφέλδερ ἐν Μονάχου τῷ 1799. Τὸ πρῶτον δὲ λιθογραφεῖον ἱδρύθη ἐν Παρισίοις τῷ 1814.—**Ἐννοοῦντι.** Ἐγράψαμεν, ἐζητήσαμεν, παρεκαλέσαμεν. Καιρὸς νομίζομεν νὰ εἰσακουσθῶμεν· ὀφείλετε καὶ πρέπει νὰ ἐξοφλήσητε τέλος! — **Βλάχῳ.** Ἡ λέξις Ζουπάνος, ἥτις παρ' ἡμῖν σημαίνει τὸν ποιμένα, εἶνε Σλαβική. Τὸ ὄδαφος τὸ ὁποῖον κατῴκουν αἱ ὁμάδες τῶν ἀγρίων τούτων λαῶν ὠνομάζετο Ζούπα, ἐξ οὗ καὶ αἱ ὁμάδες αὐτῶν ἢ μᾶλλον αἱ φράτραι ἐκαλοῦντο Ζουπανίαι, ὁ δὲ ἀρχηγὸς ἑκάστης ὁμάδος Ζούπανος ἢ Ζουπάνος.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἐξεδόθησαν

Ἑλλάς, περιοδικὸν τοῦ ἐν Ἀμστελοδάμῳ Φιλελληνικοῦ Συλλόγου. Ἔτος Γ' τεῦχος 3.

Decharme Μυθολογία τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Μετάφρασ. Ἀλ. Καράλης. Ἐκδότης Ἀλ. Παπαγεωργίου Φυλλάδιον 15ον.

Νοθεύσεις ὑφασμάτων καὶ δερμάτων καὶ ἐξέλεγξις αὐτῶν. Ὑπὸ Α. Κ. Δαμβέργη

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΜΑΘΗΤΑΣ ΚΑΙ ΘΙΑΣΩΤΑΣ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Σ. ΚΟΝΤΟΥ

Οἱ ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ μαθηταὶ καὶ θιασῶται τοῦ καθηγητοῦ κ. Κωνσταντίνου Σ Κόντου ἐπιθυμοῦντες νὰ μὴ παρέλθῃ ἀμνημόνευτος ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν συμπληροῦται εἰκοσιπενταετία ἐξ οὗ οὗτος ἀνηγορεύθη διδάκτωρ, τουτέστιν ἡ 19η Ἰουνίου 1892, ἐξέλεξαν ἡμᾶς ἵνα φροντίσωμεν περὶ τούτου.

Ἡμεῖς δὲ καλὸν ἐκρίναμεν «πρῶτον μὲν νὰ ἐκδοθῇ πρὸς τιμὴν αὐτοῦ βιβλίον πρωτοτύπους περιέχον ἐπιστημονικὰς πραγματείας, δεύτερον δὲ νὰ ἱδρυθῇ ἐπώνυμον αὐτοῦ φιλολογικὸν διαγώνισμα».

Ταῦτα γνωρίζοντες τοῖς ἀπαντάχου συμμαθηταῖς ἡμῶν καὶ συνθιασώταις πεπείσμεθα ὅτι πάντες προθύμως θὰ συντελέσωσιν εἰς τὸν σκοπὸν ἀποστέλλοντες μέχρι τοῦ προσεχοῦς Δεκεμβρίου πρὸς τὸν ἐν Ἀθήναις καθηγητὴν κ. Γεώργιον Α. Παπαβασιλείου χρηματικὰς συμβολὰς τὸ μὲν πρὸς τύπωσιν τῶν πραγματειῶν, τὸ δὲ πρὸς ἵδρυσιν τοῦ φιλολογικοῦ διαγωνίσματος, οἱ δὲ βουλόμενοι καὶ ἐπιστημονικὰς διατριβάς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10 Ἰουνίου 1891.

Γεώργ. Ν. Χατζιδάκις καθηγ. τοῦ Πανεπιστημίου
Σπυρίδων Βάσης καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου
Γεώργ. Π. Κρέμος ὑφηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου
Μαργαρ. Εὐαγγελίδης ὑφηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου
Γεώργ. Α. Παπαβασιλείου καθηγητὴς Γυμνασίου
Γεώργιος Καρβούνης καθηγητὴς Γυμνασίου
Δημ. Γρ. Καμπούρογλους συγγραφεὺς τῆς ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων.

Κ. Δ. ΚΡΥΣΤΑΛΛΗ
ΤΑ
ΑΓΡΟΤΙΚΑ
Τιμῶνται δύο δραχμῶν
Εἰς τοὺς συνδρομητὰς τῆς ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ ἀποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

REVUE
POLITIQUE ET LITTERAIRE
REVUE BLEUE
Paraissant le Samedi
Six mois 20 fr. Un an 35
PARIS
111. Bd. St Germain 111.

Α. Κ. ΔΑΜΒΕΡΓΗ
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΧΗΜΕΙΑΣ
Τιμᾶται δρ. 4.
ΑΘΗΝΑΙ

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ ΑΤΤΙΚΗΣ
Δρομολόγιον ἀπὸ 1ης Μαΐου 1891

Γραμμὴ Κηφισσίας
καθ' ἑκάστην πρὸ μεσημβρίας

ἐξ ΑΘΗΝΩΝ	ἐκ ΚΗΦΙΣΙΑΣ
6.—	6.45
7.30	8.30
9.30	10.30
μετὰ μεσημβρίαν	
3.—	2.30
4.—	4.10
5.—	5.10
6.—	6.10
7.—	7.40
3.30	8.40
—	10.40

Κυριακὰς καὶ ἑορτὰς ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ἀμαξοστοιχιῶν θέλουσι κυκλοφορεῖ

M. M. ἐξ Ἀθηνῶν	M. M. ἐκ Κηφισσίας
8.30.	12.

Γραμμὴ Λαυρίου

ἐξ ΑΘΗΝΩΝ	ἐκ ΛΑΥΡΙΟΥ
7.40π.μ.	6.10π.μ.
4·50μ.μ.	5.10μ.μ.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΕΙΟΝ
Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 9

Μεγάλη συλλογὴ φωτογραφιῶν μνημείων ἀρχαίων καὶ νεωτέρων.
Εἰκόνες ἐνδυμασιῶν Ἑλληνικῶν.
Εἰκόνες τύπων Ἑλληνικῶν.
Εἰκόνες θωρηκτῶν Ἑλληνικῶν.

!! **Μεγάλη ἐπιτυχία** !!
Ἡ φωτογραφία τοῦ θωρηκτοῦ
ΥΔΡΑ

PETRAS A. Cie
Commission- Représentation
EXPORTATION
des
TAPIS de TURQUIE
Fournisseurs de S. M. le Roi de Grèce
SMYRNE

Τὸ νέον πλῆρες κομψοτάτων εἰδῶν
ΠΙΛΟΠΩΛΕΙΟΝ «Ο ΑΕΤΟΣ»
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΥ
(Ὁδὸς Σταδίου)
Συνιστᾶται τοῖς πᾶσι ὡς μοναδικὸν διὰ τὴν κομψότητα, στερεότητα, εὐθηνίαν.

ΛΕΞΙΚΟΝ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ
ΥΠΟ
Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑ
Σώματα τοῦ Λεξικοῦ τούτου, ἄρτι περατωθέντος, εὑρίσκονται καὶ πωλοῦνται ἐνταῦθα ἐν τοῖς **Καταστήμασιν Ἀνέστη Κωνσταντινίδου** καὶ ἐν τοῖς βιβλιοπωλείοις τῆς **Ἑστίας** (Γ. Κασδονῆ) καὶ **Καρόλου Μπέκ.**

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΛΕΩΝΗ